

ประกาศกรมศิลปากร

เรื่อง รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ
ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ
(นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ)

ด้วยคณะกรรมการประเมินบุคคล ได้ดำเนินการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ (นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ) ตำแหน่งเลขที่ ๑๒๖๗ สำนักหอสมุด
แห่งชาติ และได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๘ โดยผ่านความเห็นชอบจาก
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการย้าย การโอน หรือการเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญไปแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการ ในหรือต่างกระทรวงหรือกรม พ.ศ. ๒๕๖๔
หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ประกาศ อ.ก.พ. กรมศิลปากร ลงวันที่ ๘
ตุลาคม ๒๕๖๗ คำสั่ง อ.ก.พ. กรมศิลปากร ที่ ๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ มติคณะกรรมการ
ประเมินบุคคล ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๘ ประกอบกับหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวง
วัฒนธรรม ลับ ที่ วธ ๐๒๐๓.๑/๕๓๘๖ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๘ กรมศิลปากร จึงประกาศรายชื่อผู้ได้รับ
การคัดเลือกเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ ดังนี้

ก. รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก

ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ (นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ) ตำแหน่งเลขที่ ๑๒๖๗
สำนักหอสมุดแห่งชาติ ผู้ได้รับการคัดเลือก คือ นายวัฒนา พิงชื่น ตำแหน่งนักภาษาโบราณชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ ๑๓๓๒ กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ

ข. ชื่อและเค้าโครงผลงานและข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงานที่เสนอขอประเมิน

๑. ชื่อและเค้าโครงผลงาน ตามแบบการเสนอเค้าโครงผลงาน (ระดับเชี่ยวชาญ)

แนบท้ายประกาศ

๒. ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน ตามแบบการเสนอข้อเสนอแนวคิด
การพัฒนางานหรือปรับปรุงงาน แนบท้ายประกาศ

ค. การตรวจ...

ค. การตรวจสอบการประเมินบุคคล

หากบุคคลใดเห็นว่าผู้ขอประเมินแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ ให้ดำเนินการหักทวงเป็นหนังสือไปยังกรมศิลปากร หากคณะกรรมการประเมินบุคคล ได้ตรวจสอบ หรือมีผู้หักทวงและได้ตรวจสอบแล้วพบว่าข้าราชการผู้ขอประเมินผู้ใดแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ คณะกรรมการประเมินบุคคล จะดำเนินการรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบ เพื่อดำเนินการระงับ หรือยกเลิกการประเมิน พร้อมกับพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีต่อไป แต่ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่าผู้หักทวงมีเจตนาถากถาง หรือมีเจตนาแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ คณะกรรมการประเมินบุคคล จะรายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เพื่อดำเนินการกับผู้หักทวงต่อไป

ง. การตรวจสอบการประเมินผลงาน

ในการประเมินผลงาน หากได้ตรวจสอบ หรือมีผู้หักทวงและได้ตรวจสอบแล้วพบว่าข้าราชการผู้ขอประเมินผู้ใดแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสัดส่วนการจัดทำผลงาน หรือเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำผลงานเป็นเท็จ หรือมีการลอกเลียนผลงาน นำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นผลงานของตน หรือมีการจ้างวานผู้อื่นให้จัดทำผลงานให้ โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นมิใช่ผลงานที่แท้จริงของตน ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่อยู่ระหว่างการประเมินผลงาน ให้ระงับการประเมินผลงาน

(๒) ในกรณีที่ผ่านการประเมินผลงานแล้ว ให้ยกเลิกผลการประเมิน

(๓) ในกรณีที่มีคำสั่งเลื่อนระดับโดยผลของการประเมินผลงานแล้วให้ยกเลิกคำสั่งเลื่อนระดับข้าราชการผู้นั้นโดยพลัน

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ขอประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี และไม่ให้ผู้ขอประเมินเข้ารับการประเมินบุคคลและผลงานเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ถูกลงโทษ ตามข้อ (๑) (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี หากพบว่าข้อหักทวงนั้นเป็นการถากถาง หรือเป็นเท็จ คณะกรรมการประเมินผลงาน จะรายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เพื่อดำเนินการสอบสวนผู้ถูกหักทวงให้ได้ข้อเท็จจริงแล้วดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไปด้วย

จ. กำหนดวันเวลาส่งผลงาน

ให้ผู้ได้รับการคัดเลือก ส่งผลงานและข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางานที่มีเอกสารหลักฐานครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน ๗ ชุด ซึ่งต้องเป็นเรื่องเดียวกันกับเรื่องที่เสนอในขั้นตอนการประเมินบุคคล ไปยังกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักบริหารกลาง กรมศิลปากร ภายในกำหนดเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก หากไม่ส่งภายในกำหนดเวลาที่กำหนด กรมศิลปากร จะถือว่าผู้นั้นไม่ประสงค์เข้ารับการประเมินผลงาน เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นไม่สามารถส่งผลงานและข้อเสนอแนวคิดในการพัฒนางานหรือปรับปรุงงาน ภายในกำหนดเวลาได้ ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกชี้แจงเหตุผลความจำเป็นให้กรมศิลปากร พิจารณาก่อนวันครบกำหนดไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน หากไม่มีเหตุผลอันควร หรือไม่ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นจะถือว่าไม่ประสงค์เข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับการคัดเลือก กรณีผู้ขอประเมินที่จะเกษียณอายุราชการในปีงบประมาณใด ให้ส่งผลงานให้กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักบริหารกลาง กรมศิลปากร เป็นเวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ในปีงบประมาณนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๘

สำเนาถูกต้อง

(นางศิริพร คล้างาม)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

(นายพนมบุตร จันทรโชติ)

อธิบดีกรมศิลปากร

แบบการเสนอผลงาน/แบบการเสนอข้อเสนอนวัตกรรม
การพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ

ชื่อ - สกุล

ตำแหน่ง

เลขที่ตำแหน่ง.....สังกัด

ขอประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....

เลขที่ตำแหน่ง.....สังกัด

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับเชี่ยวชาญ)

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน

● ตำแหน่งปัจจุบัน

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

.....

.....

.....

● ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

ผลงาน ลำดับที่

๑. เรื่อง.....

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

.....

.....

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ผลสำเร็จ...

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๙. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....
.....

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

- ๑) สักส่วนผลงาน
๒) สักส่วนผลงาน
๓) สักส่วนผลงาน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับเชี่ยวชาญ)

๑. เรื่อง

๒. หลักการและเหตุผล

.....
.....
.....
.....
.....

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

.....
.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้ขอประเมิน

(วันที่)/...../.....

แบบการเสนอเค้าโครงผลงาน (ระดับเชี่ยวชาญ)

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายวัฒนา พิงชื่น

● ตำแหน่งปัจจุบัน นักภาษาโบราณชำนาญการพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

ก. ด้านการปฏิบัติการ

(๑) ปรีวรรต คัดถ่ายถอด อักษรโบราณต่าง ๆ ในเอกสารโบราณ ๓ ประเภท ได้แก่ หนังสือสมุดไทย คัมภีร์ใบลาน และจารึก ซึ่งมีอยู่ในคลังเอกสารโบราณทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งในแหล่งเอกสารโบราณตามวัดต่าง ๆ ให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน โดยวิธีการเปลี่ยนอักษรโบราณให้เป็นอักษรไทยตามหลักวิชาการถ่ายถอดตามตัวอักษร

(๒) จัดทำคำอ่านภาษาไทย โดยรักษอักขรวิธีการใช้ภาษาแบบโบราณไว้ เพื่อดำเนินการในขั้นตอนการแปลต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ นักวิชาการสามารถศึกษา ค้นคว้า และปรีวรรตกลับไปเป็นอักษรโบราณได้เหมือนเดิมตามต้นฉบับ

(๓) แปลภาษาโบราณต่าง ๆ ที่อยู่ในคลังเอกสารโบราณทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งแหล่งเอกสารโบราณตามวัดต่าง ๆ ให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่คนปัจจุบัน และต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์จากองค์ความรู้นั้น

(๔) สำรวจ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียนเอกสารโบราณทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามโครงการเครือข่ายดูแลรักษาเอกสารโบราณ โดยบูรณาการภาคส่วนคณะสงฆ์ กรมศิลปากร และประชาชน ทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะอาสาสมัครปฏิบัติงานเอกสารโบราณเป็นผู้ช่วยนักภาษาโบราณ

ข. ด้านการวางแผน

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแผนปฏิบัติงาน โครงการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาโบราณเพื่อนำเสนอขออนุมัติงบประมาณดำเนินงานตามโครงการต่อไป และวางแผนเขียนโครงการของงบประมาณสนับสนุนจากวัดที่จัดทำโครงการความร่วมมือกับกรมศิลปากร

(๒) วางแผนเตรียมการดำเนินโครงการ จัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมความรู้ ทบทวนบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมศ.) รวมทั้งวางแผนจัดเสวนา วิพากษ์องค์ความรู้ ด้านอักษร ภาษาโบราณ เพื่อสร้างเครือข่ายจิตอาสาปฏิบัติงานด้านมรดกภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน

ค. ด้านการประสานงาน

(๑) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอก จัดโครงการความร่วมมือระหว่างวัดกับกรมศิลปากร เพื่อเผยแพร่ผลงานการอนุรักษ์จัดเก็บเอกสารโบราณตามวัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานด้านศิลปวัฒนธรรมขององค์กรภายนอกเพื่อบูรณาการความร่วมมือ เช่น สภาวัฒนธรรมเขต เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายช่วยกันดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ง. ด้านการบริการ

(๑) บริการองค์ความรู้ทางวิชาการ โดยดำเนินโครงการจัดพิมพ์หนังสือจากต้นฉบับตัวเขียนซึ่งผ่านการปริวรรต อ่าน และแปล เสร็จเรียบร้อยแล้ว และจัดทำคู่มือองค์ความรู้ด้านอักษรและภาษาโบราณ ให้เป็นหนังสือปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน

(๒) บริการให้คำปรึกษาแนะนำ วิทยากรบรรยายองค์ความรู้ เผยแพร่แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับงานด้านอักษรและภาษาโบราณแบบบูรณาการทุกมิติ

(๓) บริการอ่าน แปล เอกสารโบราณ ตามที่มีหนังสือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งเอกชนที่เป็นบุคคลทั่วไป ซึ่งมีความสนใจใฝ่รู้เรื่องอักษรและภาษาโบราณ

● ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ก. ด้านการปฏิบัติการ

(๑) ปริวรรต คัดถ่ายถอด อักษรโบราณต่าง ๆ ในเอกสารโบราณ ๓ ประเภท ได้แก่ หนังสือสมุดไทย คัมภีร์ใบลาน และจารึก ที่มีความยุ่งยากต้องใช้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง ซึ่งมีอยู่ในคลังเอกสารโบราณ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งในแหล่งเอกสารโบราณตามวัดต่าง ๆ และตามที่หน่วยงานและบุคคลทั่วไป ขอความอนุเคราะห์ ให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน โดยวิธีการเปลี่ยนอักษรโบราณให้เป็นอักษรไทยตามหลักวิชาการ ถ่ายถอดตามตัวอักษร

(๒) จัดทำคำอ่านภาษาไทย โดยรักษาอักขรวิธีตามต้นฉบับตัวเขียนและรักษาเครื่องหมายตามอักขรวิธีแบบโบราณ เพื่อให้ นักวิชาการด้านอักษรวิทยาสามารถศึกษา ค้นคว้า และปริวรรตกลับไปเป็นอักษรโบราณได้เหมือนเดิมตามต้นฉบับ และเพื่อดำเนินการในขั้นตอนการแปลต่อไปด้วยความหมายไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

(๓) แปลภาษาโบราณต่าง ๆ ที่อยู่ในคลังเอกสารโบราณทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งแหล่งเอกสารโบราณตามวัดต่าง ๆ ให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่คนปัจจุบัน และต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์จากองค์ความรู้นั้น โดยทำการศึกษา วิเคราะห์ อธิบายขยายความเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง

(๔) สำรวจ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียนเอกสารโบราณทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามโครงการเครือข่ายดูแลรักษาเอกสารโบราณ โดยบูรณาการภาคส่วนคณะสงฆ์ กรมศิลปากร และประชาชน ทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะอาสาสมัครปฏิบัติงานเอกสารโบราณเป็นผู้ช่วยนักภาษาโบราณ และจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมความรู้ด้านอักษรภาษาโบราณให้อาสาสมัครอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตามหน่วยงานในแหล่งเอกสารโบราณ

ข. ด้านการวางแผน

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแผนปฏิบัติงาน โครงการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาโบราณซึ่งเป็นโครงการใหญ่รองรับยุทธศาสตร์ระดับกรมและระดับชาติตามลำดับ เพื่อนำเสนอขออนุมัติงบประมาณดำเนินงานตามโครงการต่อไป และวางแผนเขียนโครงการของงบประมาณสนับสนุนจากวัดที่จัดทำโครงการความร่วมมือกับกรมศิลปากร

(๒) ประชุมวางแผนเตรียมการดำเนินโครงการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมความรู้ ทบทวนบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสม.ศ.) รวมทั้งประชุมวางแผนจัดเสวนา วิพากษ์องค์ความรู้ ด้านอักษร ภาษาโบราณ เพื่อสร้างเครือข่ายจิตอาสาปฏิบัติงานด้านมรดกภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน และมีการเชิญประชุมติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างราบรื่นเกิดปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาอุปสรรค

ค. ด้านการประสานงาน

(๑) ประสานความร่วมมือกับองค์กรด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภาครัฐและภาคประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ จัดโครงการความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ กับกรมศิลปากร เพื่อเผยแพร่ผลงานการอนุรักษ์จัดเก็บเอกสารโบราณตามแหล่งเอกสารโบราณต่าง ๆ ในประเทศไทย

(๒) ประสานงานกับเครือข่ายภาคประชาชนขององค์กรภายนอกทั่วประเทศเพื่อบูรณาการความร่วมมือ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายช่วยกันดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ง. ด้านการบริการ

(๑) บริการองค์ความรู้ทางวิชาการ โดยวิธีการให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมสนับสนุนดำเนินโครงการ จัดพิมพ์หนังสือจากต้นฉบับตัวเขียนซึ่งผ่านการปริวรรต อ่าน และแปล เสร็จเรียบร้อยแล้ว และจัดทำคู่มือองค์ความรู้ด้านอักษรและภาษาโบราณ ให้เป็นหนังสือปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน

(๒) บริการให้คำปรึกษาแนะนำ วิทยากรบรรยายองค์ความรู้ เผยแพร่แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับงานด้านอักษรและภาษาโบราณแบบบูรณาการทุกมิติ โดยวิธีการเผยแพร่เชิงรุกเป็นหน่วยเคลื่อนที่อบรมอักษรภาษาโบราณมรดกภูมิปัญญาทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย

(๓) บริการอ่าน แปล เอกสารโบราณ แบบทันทีเพื่อลดขั้นตอนงานธุรการ โดยเข้าสู่ระบบขอใช้บริการอ่าน แปลแบบง่าย ๆ ทันต่อความพึงพอใจ (Real time) ในกรณีที่มีเนื้อหาไม่มาก ข้อความสั้น ๆ เช่น อักษรขอมที่เหรียญวัดมุงคล เป็นต้น ตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งเอกชนที่เป็นบุคคลทั่วไป ซึ่งมีความสนใจใฝ่รู้เรื่องอักษรและภาษาโบราณ แสดงความประสงค์ต้องการรู้ข้อความนั้น ๆ

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน (เรียงลำดับตามความดีเด่น หรือความสำคัญ)

ผลงาน ลำดับที่ ๑

๑. เรื่อง จตุรารักขา

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๖ (ปีงบประมาณ ๒๕๖๖)

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

(๑) ความรู้ ความชำนาญงาน รวมทั้งความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในกระบวนการคัดถ่ายถอดอักษรโบราณให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน เรื่องจตุรารักขา ต้นฉบับเป็นเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลาน จารด้วยอักษรขอม ภาษาบาลี ดังนั้นต้องใช้ความรู้ในการคัดถ่ายถอดจากอักษรขอมให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน โดยวิธีการคัดถ่ายถอดเรียงตัวอักษรตามแบบอักษรวิธีอักษรขอม ในลักษณะคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัด พร้อมทั้งจัดพิมพ์คำคัดถ่ายถอดเรียงตามรูปแบบเดิมของต้นฉบับ

(๒) ความรู้ในหลักไวยากรณ์ภาษาบาลี เนื่องจากคัมภีร์ใบลานเรื่องจตุรารักขา ดำเนินเรื่องโดยใช้ภาษาบาลีจารด้วยอักษรขอมเรียงชิดติดต่อกันไปทั้งผูกจนจบเรื่อง ไม่มีวรรคตอน ย่อหน้า รูปแบบการวางฉันทลักษณ์เป็นเช่นเดียวกัน คือเรียงชิดติดกันไม่มีวรรคตอน ซึ่งไม่เหมือนปัจจุบันที่วางรูปแบบแผนผังเห็นคณะฉันทชัดเจน ดังนั้นต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านไวยากรณ์ภาษาบาลีได้แก่ วิภัติ นาม สนธิ สมาส ตัทธิธ อาชยัต กิตต์และการก จัดทำคำอ่านเรียงเรียงตามหลักไวยากรณ์ภาษาบาลีปัจจุบัน และใช้ความรู้เกี่ยวกับฉันทลักษณ์ภาษาบาลี จัดเรียงฉันทให้ถูกต้องตามแบบแผนผัง เพื่อให้ผู้สนใจสามารถอ่านศึกษาค้นคว้าได้

(๓) ความรู้ ความเชี่ยวชาญในกระบวนการแปลภาษาบาลีให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน คัมภีร์ใบลานเรื่องจตุรารักขาแต่งด้วยภาษาบาลี ผู้ประเมินผลงานจึงต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในกระบวนการแปลภาษาบาลีให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน โดยอ่านวิเคราะห์ แยกประโยคหลักหรือประโยคใจความสำคัญ ประโยครองหรือประโยคสนับสนุน แล้วแปลส่วนต่างๆ ของประโยคภาษาบาลีเริ่มตั้งแต่ อาลปนะหรือคำร้องเรียก นิบาต ประธาน บทที่เนื่องด้วยประธาน กริยาในระหว่าง บทที่เนื่องด้วยกริยาในระหว่าง กริยาคุมพากย์ และบทที่เนื่องด้วยกริยาคุมพากย์ ตามลำดับ ในลักษณะสอดผสานระหว่างการแปลโดยพยัญชนะและการแปลโดยอรรถ ซึ่งต้องใช้ประสบการณ์อย่างสูงในระดับใช้งานได้อย่างดีเยี่ยม เนื่องจากมีการพิมพ์เผยแพร่ออกสู่สาธารณชนด้วย

(๔) ความรู้ในทางพระพุทธศาสนาเชิงลึกเกี่ยวกับหลักปฏิบัติพระกรรมฐานของภิกษุ ๔ ประการ ได้แก่ พุทธานุสสติ เมตตานุสสติ อสุภานุสสติ และมรณานุสสติ ดังนั้นจึงต้องมีประสบการณ์ในการศึกษาพระกรรมฐานมาอย่างดี ส่วนหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหา ต้องสามารถตีความเนื้อหาที่เป็นปริศนาธรรมให้เข้าหลักธรรมะในพระพุทธศาสนา ดังนั้นต้องใช้ความรู้วิชาธรรมในพระพุทธศาสนาด้วย

(๕) ประสบการณ์เกี่ยวกับแนวความคิดรวบยอด ในการคิดวิเคราะห์สรุปเรื่อง วิเคราะห์ห่อักษร-ภาษา และศัพท์ ที่ใช้ในเรื่องจตุรารักขา อธิบายคำศัพท์ ทำเชิงอรรถ เพื่อให้ผู้ศึกษาค้นคว้าเข้าใจความหมายที่พึงประสงค์ของผู้แต่งคัมภีร์ เนื่องจากคัมภีร์จตุรารักขาที่นำมาศึกษานั้น สามารถสอบทานเนื้อหากันได้ถึง ๓ ระดับชั้น ได้แก่ จตุรารักขาปาลี จตุรารักขาอรรถกถา และจตุรารักขาฎีกา

(๖) ประสพการณ์แนวคิดในการเลือกคัมภีร์ประเภทที่สอบทานกันได้ถึง ๓ ระดับชั้น เนื่องจากคัมภีร์ประเภทนี้อธิบายความหมายวิธีการปฏิบัติพระกรรมฐาน ในชั้นแรกเป็นการแต่งวรรณกรรมบาลีเพื่อให้นักบวชมีแนวการปฏิบัติพระกรรมฐานเรียกว่า จตุรารักขาปาลี คัมภีร์ที่อธิบายขยายความหมายชั้นบาลี เรียกว่า จตุรารักขาอรรถกถา และคัมภีร์ที่อธิบายขยายความหมายของคัมภีร์ชั้นอรรถกถาเรียกว่าจตุรารักขาฎีกา ศัพท์ วลี และประโยค เป็นเรื่องของภาษาโบราณโดยตรงที่ผู้ประเมิณผลงานต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างสูงในด้านอักษร-ภาษา เพราะลักษณะการอธิบายความดังกล่าวเป็นภาษาบาลีที่สอดคล้องกันทั้ง ๓ คัมภีร์ แบบเชื่อมโยงเนื้อหา คล้ายพจนานุกรมบาลี-บาลี ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ และประสพการณ์อย่างสูง ในผลงานวิชาการระดับเชี่ยวชาญ

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สรุปสาระสำคัญ

จตุรารักขา หมายถึง การปกป้องรักษาผู้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง ๔ ประการ ได้แก่ พุทธานุสสติ เมตตานุสสติ อสุกานุสสติ และมรณานุสสติ เป็นคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่นักปฏิบัติกัมมัฏฐานทั่วโลกศึกษาค้นคว้าสืบต่อกันมานับ ๑,๐๐๐ ปี ในเมืองไทยแพร่หลายมาตั้งแต่สมัยล้านนาสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน เชื่อว่ากัน พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกชาวอินเดียได้ซื้อพระพุทธโฆสจารย์แต่งจตุรารักขาด้วยร้อยกรองภาษาบาลี จำนวน ๓๒ บท ภายหลังได้รับความนิยมกระทั่งถูกรวบรวมโดยคัมภีร์จตุรารักขาอรรถกถา และจตุรารักขาฎีกา ตามลำดับ

ฉะนั้น จึงถือว่าเป็นคัมภีร์ที่มีสาระดีสมบูรณ์เพราะมีคัมภีร์ให้ศึกษาอ้างอิงถึง ๓ คัมภีร์ ซึ่งบันทึกอยู่ในเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลาน โดยใช้ชื่อตามหลักวิชาการว่า “จตุรารักขา” ในหมู่นักปฏิบัติพระกัมมัฏฐานเรียกว่า จตุรารักขกัมมัฏฐาน หรือ อารักขกัมมัฏฐาน ๔

คัมภีร์จตุรารักขาฉบับสมบูรณ์ครบชุดประกอบด้วย ๓ คัมภีร์ ได้แก่ จตุรารักขาปาลี จำนวน ๑ ผูก จตุรารักขาอรรถกถา จำนวน ๑ ผูก และจตุรารักขาฎีกา จำนวน ๔ ผูก รวมครบชุดมี ๖ ผูก

ผู้เสนอผลงานศึกษาจตุรารักขาจากต้นฉบับคัมภีร์ใบลานฉบับหลวงรัชกาลที่ ๓ อักษรขอม ภาษาบาลี เลขที่ ๑๐๐๖๕ ไม่ประกับงาแดงลายดุน ฉบับรดน้ำดำเอก เส้นอักษรชัดเจน สม่่าเสมอ มีความเป็นระเบียบสวยงาม และไม่พบร่องรอยการตรวจแก้ไขคำอ่านตกเติม จำนวน ๖ ผูก ปรึวรรตให้เป็นอักษรไทยปัจจุบันเพื่อให้ นักวิชาการพระพุทธศาสนาภาษาบาลีเข้าถึงในชั้นแรกก่อน ซึ่งจตุรารักขาบาลี ๓๒ บทนั้น แปลความหมายไว้ให้คนทั่วไปเข้าใจได้ด้วยแล้ว พร้อมนี้มีภาพถ่ายต้นฉบับคัมภีร์ใบลานให้เห็นอักษรขอมพิจารณาด้วย อีกทั้งภาพจิตรกรรมเจริญจตุรารักขกัมมัฏฐานอันวิจิตรงดงาม เช่น อสุกัมมัฏฐาน ๑๐ อย่าง เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ ๓ ถือว่าเป็นยุครุ่งเรืองของวรรณกรรมบาลี มีการสร้างคัมภีร์ฉบับหลวง ช่อมเสริมเพิ่มเติมจากรัชกาลที่ ๑ เป็นจำนวนมาก เช่น ฉบับรดน้ำดำเอก ฉบับรดน้ำดำโท ฉบับทองน้อย และฉบับเทพชุมนุม เป็นต้น

นอกจากนี้ วรรณกรรมบาลีที่แต่งขึ้นนอกพระไตรปิฎกยังปรากฏชัดในสมัยรัชกาลที่ ๓ เช่น ปฐมสมโพธิกถา พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นต้น ดังนั้น เพื่อสะท้อนความ

เจริญรุ่งเรืองสูงสุดของวรรณกรรมบาลีในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ และเพื่อเทิดพระเกียรติยศทองของวรรณกรรมบาลี จึงนำต้นฉบับคัมภีร์ใบลานฉบับหลวงรัชกาลที่ ๓ มาเป็นหลักในการปริวรรต และคัมภีร์ฉบับอื่นๆ อีก ๓ ฉบับ มาศึกษาเปรียบเทียบเพื่อเป็นการตรวจสอบความเหมือนและความแตกต่างของศัพท์ที่ใช้ในแต่ละคัมภีร์ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการเผยแพร่พระราชศรัทธาอย่างมั่นคงของพระมหากษัตริย์ไทยในการทรงสร้างคัมภีร์ถวายไว้เป็นพุทธบูชาเพื่อสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา

เนื้อความจตุรารักษา กล่าวถึง ภิกษุผู้มีศีลพึงเจริญอารักขกัมมัฏฐาน ๔ ประการ คือ พุทธานุสสติ เมตตานุสสติ อสุกานุสสติ และมามานุสสติ เมื่อระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้มีพระคุณอันกว้างใหญ่ไพศาลพึงเจริญพุทธานุสสติ ครั้นเห็นความเป็นผู้ปรารถนาสุขแห่งสรรพสัตว์เช่นเดียวกันกับตนแล้วพึงเจริญเมตตาไปในสรรพสัตว์ทั้งหลาย เมื่อเห็นกายอันไม่งามเพราะมีวิญญาณครอง เหมือนกับกายที่ไม่งามเพราะไม่มีวิญญาณครอง พึงเจริญอสุกานุสสติ เมื่อเห็นความสิ้นไปแห่งความสืบทอดอายุของตนเหมือนกับประทีปในกระแสดลม พึงเจริญมรณานุสสติ ภิกษุ ครั้นเจริญจตุรารักษาแล้ว ตั้งความเพียรไว้ให้มั่นคง พึงใคร่ครวญถึงสิ่งอันเป็นที่ตั้งแห่งความสลดสังเวชอย่างใหญ่ ๘ ประการ ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความเสื่อม วัฏฏทุกขีในอดีต วัฏฏทุกขีในอนาคต และทุกขีในการแสวงหาอาหาร ท้ายสุดกล่าวสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย

ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) ขออนุญาตดำเนินการคัดถ่ายถอดและส่งถ่ายภาพดิจิทัล เอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลานเรื่องจตุรารักษา ฉบับรดน้ำคำเอก ร.๓ เส้นจาร อักษรขอม ภาษาบาลี หมวดธรรมคดี เลขที่ ๑๐๐๖๕/ก/๑, ๑๐๐๖๕/ข/๑ และ ๑๐๐๖๕/ค/๑-๔ จำนวน ๖ ผูก ๒๕๖ หน้าลาน (๑,๒๘๐ บรรทัด)

(๒) คัดถ่ายถอดคัมภีร์ใบลาน เรื่องจตุรารักษา อักษรขอม ภาษาบาลี จำนวน ๑,๒๘๐ บรรทัด ให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน โดยวิธีคัดถ่ายถอดเรียงตามตัวอักษร เรียงคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัด และเว้นวรรคตอนต่างๆ เหมือนต้นฉบับคัมภีร์ใบลาน พร้อมทั้งจัดพิมพ์คำคัดถ่ายถอดตามต้นฉบับ

(๓) จัดทำคำอ่านเรียบเรียงตามหลักไวยากรณ์บาลี ให้มีรูปแบบตามภาษาบาลีที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน ใส่เครื่องหมาย พิณทุ นิคหิต และพยัญชนะสังโยค ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และอักษรวิธีบาลีปัจจุบัน ทำการตัดต่อเรียงประโยค ย่อหน้า ให้เข้ากับเนื้อหา และวางรูปแบบร้อยกรองให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

(๔) แปลคำอ่านเรียบเรียงตามไวยากรณ์ซึ่งเป็นภาษาบาลีให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทย กล่าวคือ วิเคราะห์รูปแบบประโยคแล้วแปลส่วนต่างๆ ของประโยคมี อาลปนะ หรือคำเรียกคู่สนทนา นิบาตต้นข้อความ ประธาน บทที่เนื่องด้วยประธาน กิริยาในระหว่าง บทที่เนื่องด้วยกิริยาในระหว่าง กิริยาคุมพากย์ และบทที่เนื่องด้วยกิริยาคุมพากย์ ตามลำดับ พร้อมทั้งขัดเกลาสำนวนให้สละสลวยเหมาะสมแก่การศึกษาค้นคว้า ในลักษณะสอดผสานระหว่างการแปลโดยพยัญชนะและการแปลโดยอรรถ หรือโดยความ กล่าวคือ เนื้อหาที่ควรรักษารากศัพท์เดิมในทางบาลี หรือที่ควรแสดงให้เห็นศัพท์เดิมเพื่อรักษาอัตลักษณ์ในทางภาษาจะแปลโดยพยัญชนะ ส่วนเนื้อหาที่มุ่งเฉพาะความหมายจะแปลโดยอรรถ ทั้งนี้ดำเนินการในส่วนที่แปลเฉพาะจตุรารักษาปาลีเท่านั้น

(๕) จัดทำเชิงอรรถ ในภาคคำอ่านเรียบเรียง ต้นฉบับคัมภีร์ใบลานที่ใช้ในการคัดถ่ายถอด ศัพท์บางแห่งจารไม่ตรงกับฉบับเลขที่อื่นหรือผู้คัดถ่ายถอดมีความเห็นว่าควรเป็นอย่างไร จัดทำเชิงอรรถไว้ด้านล่างของแต่ละหน้าเรียงลำดับเลขที่ของแต่ละหน้าไปจนจบเรื่อง

(๖) จัดทำบรรณานุกรม หนังสือประกอบในการทำผลงาน อ้างอิงไว้ท้ายผลงาน เรียงตามอักษรภาษาไทย โดยแยกบรรณานุกรมเอกสารโบราณไว้อีกส่วนหนึ่ง

(๗) จัดทำภาคผนวก โดยถ่ายสำเนาภาพถ่ายดิจิทัลคัมภีร์ใบลานเลขที่ซึ่งใช้ในการคัดถ่ายถอดทำผลงาน จัดเรียงไว้ท้ายเล่ม ทั้งนี้เพื่อให้เห็นรูปแบบในการจารอักษรขอม ภาษาบาลี

(๘) จัดทำคำนำ คำนิยมของพระเถระผู้ใหญ่ สารบัญ คำชี้แจง บทนำ เนื้อเรื่องภาคภาษาบาลี อักษรไทยตามลำดับชั้น ได้แก่ จตุรารักขาปาลิ จตุรารักขาอัฐกถา จตุรารักขาฎีกา และเนื้อเรื่องย่อยในแต่ละส่วน ได้แก่ พุทธานุสสติ เมตตานุสสติ อสุภานุสสติ มรณานุสสติ มหาสังเวควัตถุ และนิคมคาถา รวมทั้งคำแปลจตุรารักขาปาลิ และบันทึกเพิ่มในจตุรารักขาปาลิ เลขที่ ๖๖๗๔

(๙) เรียบเรียงข้อมูลวิชาการ ภาพประกอบเนื้อหา และภาพถ่ายดิจิทัลทั้งหมด จัดทำเป็นต้นฉบับหนังสือจตุรารักขา พร้อมดำเนินการจัดพิมพ์

(๑๐) ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือจตุรารักขา โดยประสานการจัดซื้อจัดจ้างกับสำนักพิมพ์ ให้เป็นไปตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการ

(๑๑) ตรวจสอบ พิสูจน์อักษรอย่างละเอียดรอบคอบและควบคุมการจัดพิมพ์ โดยติดต่อประสานงานกับสำนักพิมพ์อย่างใกล้ชิด

(๑๒) ตรวจรับสิ่งพิมพ์หนังสือจตุรารักขา ตามกำหนดเวลาในสัญญาจ้างเหมา พร้อมนำออกเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ และตั้งราคาจำหน่ายตามระเบียบต่อไป

เป้าหมายของงาน

จัดพิมพ์หนังสือวิชาการจากต้นฉบับหนังสือตัวเขียน เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในเอกสารโบราณออกสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง และอนุรักษ์สืบสานต้นฉบับเอกสารโบราณแบบบูรณาการสร้างการรับรู้ภาคประชาชน ซึ่งเป็นการรักษาด้านฉบับอย่างยั่งยืน

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

จัดพิมพ์หนังสือจากต้นฉบับหนังสือตัวเขียน เรื่อง จตุรารักขา จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม ออกเผยแพร่สู่สาธารณชนในสื่อต่าง ๆ และถนอมรักษาการแก้ไขที่ปรึกษา คณะทำงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งตั้งราคาจำหน่าย ๒๕๐ บาท/เล่ม (สองร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

เชิงคุณภาพ

(๑) ได้เผยแพร่องค์ความรู้ในเอกสารโบราณจากต้นฉบับหนังสือตัวเขียน เป็นการเรียนรู้รูปแบบหนังสือเล่มฉบับอักษรและภาษาไทยปัจจุบัน ให้สาธารณชนและคนที่สนใจรับทราบและศึกษาค้นคว้า

(๒) ได้รักษาด้านฉบับเอกสารโบราณอย่างยั่งยืน เนื่องจากได้รับการดูแลรักษาทั้งตัวเอกสารโบราณ โดยการเก็บรักษาอย่างปลอดภัย และตัวองค์ความรู้ในเอกสารโบราณได้รับการคัดถ่ายถอดเป็นอักษรและภาษาไทย

(๓) มีหนังสือปฏิบัติพระกัมมัฏฐานให้ภิกษุและนักวิชาการพระพุทธศาสนาได้ศึกษาค้นคว้าและเปรียบเทียบมากยิ่งขึ้น

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

(๑) ใช้เป็นหนังสือแนวทางปฏิบัติธรรมพระกัมมัฏฐานสำหรับพระภิกษุ นักวิชาการพระพุทธศาสนา นักปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา และผู้สนใจทั่วไป

(๒) ใช้เป็นหนังสือข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการสำหรับ ภิกษุ นิสิต นักศึกษา นักวิจัย และผู้ศึกษาค้นคว้าที่สนใจทั่วไป

(๓) สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบลักษณะและอักขรวิธีที่ใช้ในการจารอักษรขอม ภาษาบาลี และการคัดถ่ายถอด อ่าน แปล อักษรขอม ภาษาบาลีได้

(๔) สามารถนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ได้จากเรื่องนี้ ไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

(๕) การเผยแพร่แนวทางปฏิบัติพระกัมมัฏฐานออกสู่สาธารณชนแบบเป็นทางเลือกของนักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย อาจทำให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ของผู้สนใจการปฏิบัติซึ่งอาจนำไปสู่ผลกระทบบ้าง ในเรื่องแนวทางปฏิบัติใดเป็นแนวทางที่ดีที่สุด และเหมาะกับบุคคลใดมากที่สุดด้วย

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

(๑) คัมภีร์ใบลานเรื่องจตุรารักขา ในหอสมุดแห่งชาติที่ตรวจสอบพบมีหลายเลขที่ ทั้งครบชุดสมบูรณ์และไม่ครบชุดซึ่งมีความยุ่งยากในการคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ ผู้ประเมินผลงานคัดเลือกฉบับที่เห็นว่าสมบูรณ์นำมาคัดถ่ายถอด แต่เมื่อคัดถ่ายถอดไปสักระยะหนึ่งจึงทราบว่าหลายจุดที่จารวิปลาสคลาดเคลื่อนมาก จึงต้องคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ที่สุดทั้งตัวคัมภีร์ อักษร ภาษา การจารที่ใช้อักขรวิธีตามจาริต่ออักษรขอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคัมภีร์ใบลานฉบับหลวง รัชกาลที่ ๓ นำมาดำเนินการคัดถ่ายถอด ซึ่งมีความสมบูรณ์รอบด้านทั้งประวัติของคัมภีร์ และเพื่อเทิดพระเกียรติสมัยที่วรรณกรรมบาลีรุ่งเรืองสูงสุดในสมัยรัตนโกสินทร์

(๒) การจัดทำคำอ่านเรียบเรียงตามหลักไวยากรณ์ที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีความยุ่งยากและซับซ้อนในการจัดศัพท์ให้สละสลวยตามแบบธรรมเนียมนิยมของภาษาบาลีปัจจุบัน เนื่องจากโบราณไม่คำนึงถึงอักขรวิธี แต่สนใจเสียงที่เปล่งออกมามากกว่า อีกทั้งความยุ่งยากในการจัดวรรคตอน ย่อหน้า รูปแบบการวางฉันทลักษณ์ เนื่องจากต้นฉบับคัมภีร์ใบลานจารอักษรขอมเรียงติดต่อกันไปตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่มีวรรค ตอน ย่อหน้า ซึ่งมีความยุ่งยากและซับซ้อนในการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

(๑) ปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการทำงาน ลักษณะประการหนึ่งของงานแปลภาษาคือความจดจ่อต่อเนื่องในการทำงาน หรือทำงานด้วยสมาธิจะช่วยให้เกิดความคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการตลอดสาย ความยุ่งยากที่ต้องทำงานหลายด้านในเวลาเดียวกัน ความคิดวิเคราะห์จึงไม่ต่อเนื่อง เมื่อกลับมาอีกครั้งเหมือนเริ่มต้นความคิดใหม่ จึงทำให้งานแปลไม่ราบรื่นสละสลวยเท่าที่ควร ต้องขัดเกลาสำนวนในภาพรวมอยู่เสมอ

(๒) อุปสรรคเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์อักษรภาษาบาลี ในขั้นตอนควบคุมการจัดพิมพ์ ซึ่งสำนักพิมพ์อาจไม่เข้าใจอักขรวิธีภาษาบาลีพิมพ์ด้วยอักษรไทยที่มีการใช้เครื่องหมายจุดคำที่ด้านล่างบรรทัด (.) เรียกว่าพินทุ และจุดกลมกลวงด้านล่างบรรทัด (°) เรียกว่านิคหิต และการตัดศัพท์ในที่ที่เหมาะสมตามหลักการสมาสหรือสนธิ ทำให้บางครั้งต้องตรวจซ้ำในทีเดียว หรืออาจต้องโทรแจ้งประสานด้วยวาจา

๙. ข้อเสนอแนะ

(๑) จตุรารักษ์ฯ ที่คัดถ่ายถอด อ่าน แพล และพิมพ์เผยแพร่ เป็นเพียงฉบับเดียวเท่านั้นที่เข้าสู่กระบวนการพิมพ์เผยแพร่ ในบรรดาจตุรารักษ์ฯ ฉบับอักษรขอม ภาษาไทย ฉบับอักษรล้านนา ภาษาไทยล้านนา และฉบับอื่น ๆ อีกมากมาย ยังไม่มีผู้ใดคัดถ่ายถอด อ่าน และแปลความ จึงเสนอแนะว่าควรทำการคัดถ่ายถอด อ่าน และแปลฉบับอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ฉบับอักษรขอม ภาษาไทย ซึ่งถ่ายถอดอักษรแล้วสามารถอ่านได้ ความหมายทันที ไม่ต้องผ่านขั้นตอนแปลอีก เพราะเป็นภาษาไทยอยู่แล้ว และเข้าใจได้ง่าย จะเป็นการต่อยอดฉบับพิมพ์เผยแพร่ภาษาบาลีที่เป็นหลักสากลอยู่ก่อนแล้ว เพื่อเรียงตามลำดับฉบับต่าง ๆ ออกพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง

(๒) ผู้ทำผลงานวิชาการคัดถ่ายถอด จัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่ ควรให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกเรื่องจากต้นฉบับเอกสารโบราณมาทำผลงานหรือคัดถ่ายถอดพิมพ์เผยแพร่ โดยคำนึงถึงกระแสความสนใจของสังคมในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้ผลงานเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมากที่สุดด้วย

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน

ผลงานวิชาการได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือวิชาการกรมศิลปากรจากต้นฉบับหนังสือตัวเขียนเรื่อง จตุรารักษ์ฯ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม โดยมีการเผยแพร่ ดังนี้

(๑) ดำเนินการตั้งราคาจำหน่ายในราคาต้นทุนการผลิต ๒๕๐ บาท/เล่ม เพื่อให้ภิกษุ นิสิต นักศึกษานักวิชาการ และผู้สนใจจัดหาไว้ศึกษาด้วยตนเอง

(๒) อภินันทนาการสำหรับคณะที่ปรึกษา คณะทำงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีจำนวนเล่มตามระเบียบที่กำหนดไว้

(๓) เผยแพร่ในสื่อกรมศิลปากรหน้าเว็บไซต์ศูนย์หนังสือกรมศิลปากร เพื่อประชาสัมพันธ์หนังสือดีมีประโยชน์และแนะนำหนังสือด้วยข้อความเรื่องย่อเพื่อเชิญชวนให้ศึกษา

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายวัฒนา พิงชื่น)

ผู้ขอประเมินบุคคล

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
-	-
-	-
-	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
 (นาย อดิศักดิ์ อดิศักดิ์)
 ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)
 (นาย อดิศักดิ์ อดิศักดิ์)
 ผู้อำนวยการกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

(ลงชื่อ)
 (นางสาวบุบผา ชูชาติ)
 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้คำรับรอง ๑ ระดับได้
 ผลงาน ลำดับที่ ๒

๑. เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ อักษร ภาษา และอายุสมัยคัมภีร์ใบลาน วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๖ - กันยายน ๒๕๖๗ (ปีงบประมาณ ๒๕๖๗)

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

(๑) ความรู้ทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลภาคสนามจัดทำเป็นองค์ความรู้เผยแพร่ออกสู่สาธารณะ เพื่อให้ นักวิชาการภายนอกสามารถวิพากษ์ได้ และสื่อให้บุคคลภายนอกได้รับรู้และทราบการทำงานของนักภาษาโบราณที่ออกสำรวจ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียนเอกสารโบราณ เป็นการเสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครดูแลรักษาสัมบัติภูมิปัญญาของชาติอีกทางหนึ่ง

(๒) ความรู้ ความชำนาญงานเกี่ยวกับอักษรโบราณในที่นี่ได้แก่ อักษรขอม ผู้เสนอผลงานสามารถอ่านอักษรขอมได้อย่างแม่นยำและชำนาญ ทั้งอักษรขอมภาษาไทย และอักษรขอมภาษาบาลี ซึ่งทำให้การทำงานคล่องตัว รวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ ผลงานเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการและสาธารณชน

(๓) ความรู้ ความเชี่ยวชาญภาษาบาลี เนื่องจากเป็นงานศึกษา วิเคราะห์คัมภีร์ใบลาน ซึ่งเนื้อหาเป็นภาษาบาลี ต้องมีการอ่านชื่อเรื่องและชื่อแบบฉบับของคัมภีร์ฯโดยการอ่านวิเคราะห์เนื้อหาคัมภีร์ฯซึ่งล้วนเป็นภาษาบาลีทั้งสิ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้ภาษาบาลีในการดำเนินงานเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีความรู้เกี่ยวกับอักขรวิธีในการจารอักษรขอม ภาษาบาลี

(๔) มีความรู้ทางวิชาการประวัติศาสตร์ชาติไทย และยุคสมัยต่างๆของชาติไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ เนื่องจากความเก่าแก่ของคัมภีร์บั้งชี้ถึงความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญและน่าเชื่อถือ

(๕) ความรู้ ความชำนาญงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักวิชาการสำรวจอนุรักษ์ จัดทำทะเบียนคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะต้องมีความรู้ในการแยกประเภท จัดหมวดหมู่ อ่านวิเคราะห์ชื่อเรื่อง การให้รหัสเลขที่ การเข้าชุดคัมภีร์ฯ และเข้ามัดคัมภีร์ฯ ให้มีขนาดเหมาะสม เพื่อให้สามารถตรวจสอบบัญชีคัมภีร์ใบลานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์

(๖) ความรู้และความเชี่ยวชาญเนื้อหาในพระไตรปิฎกเริ่มตั้งแต่พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรมเรียงตามลำดับ สำหรับระดับชั้นความสำคัญของคัมภีร์เริ่มที่ชั้นพระบาลี อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา โยชนา คัมภีร์เป็นต้น เพื่อช่วยให้สามารถแยกหมวดหมู่ตามสายพระไตรปิฎกอย่างถูกต้องแม่นยำ เพราะคัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพระไตรปิฎก

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สรุปสาระสำคัญ

วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ ในอดีตเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป จนถึงปัจจุบันยังมีร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองในอดีตให้ปรากฏ ซึ่งเห็นได้จากคัมภีร์ใบลานจำนวนมาก ตามบัญชีมีจำนวน ๖๗ มัด ๑๔๔ เลขที่ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๘๙๔ รายการ/ผูก ซึ่งกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก ดำเนินการอนุรักษ์ ทำทะเบียน จัดเก็บ ลงฐานข้อมูลจัดทำบัญชีทะเบียนคัมภีร์ใบลานเสร็จเรียบร้อยแล้ว และดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลบัญชีคัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามในสื่อออนไลน์โดยไม่มีข้อจำกัด

ผู้ประเมินผลงานได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบเอกสารโบราณ โดยทำการศึกษาค้นคว้าและอ่านคัมภีร์ใบลานที่จารระบุปีที่สร้างคัมภีร์ ชื่อผู้สร้าง และพิจารณาลักษณะต้นฉบับ อักษร ภาษา ยุคสมัย และฉบับของคัมภีร์ ซึ่งพิจารณาบริบทต่าง ๆ ประกอบการวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบ ทราบว่า คัมภีร์ใบลานทั้งหมด ๑๔๔ เลขที่ จำนวน ๘๙๔ รายการ นั้น ส่วนใหญ่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ อายุประมาณ ๑๗๐ ปี ในจำนวนนี้มี ๑๖ เลขที่ จำนวน ๑๑๑ รายการ จารระบุปีที่สร้างคัมภีร์ คิดเป็น ๑๒ % ของคัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐฯ ทั้งหมด และในจำนวน ๑๖ เลขที่นั้น อายุคัมภีร์โดยเฉลี่ยอยู่ในราว ๑๕๕ ปี สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔-๕ เมื่อวิเคราะห์เชิงลึกทราบว่า คัมภีร์จำนวน ๑๓ เลขที่ จำนวน ๙๔ รายการ มีอายุ ๑๔๐ ปี สมัยรัชกาลที่ ๕

ผลการศึกษา วิเคราะห์ อักษร ภาษา อายุสมัยคัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม พบคัมภีร์ใบลานฉบับสำคัญดังนี้

๑. คัมภีร์ใบลานเลขที่ ๙ วัดราชประดิษฐ์ฯ เรื่อง โลกนยะ อักษรขอม ภาษาบาลี ฉบับทองทิบจำนวน ๑๐ ผูก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘ มีข้อความในส่วนใบปกหลังระบุว่า “หนังสือวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชศรัทธาสร้างอุทิศถวาย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปีระกา สัปตศก ศักราช ๑๒๔๗”

๒. คัมภีร์ใบลานเลขที่ ๖๔ วัดราชประดิษฐ์ฯ เรื่อง สภาวคคปาลิ สังยุตตนิกาย อักษรขอม ภาษาบาลี ฉบับทองทิบ จำนวน ๙ ผูก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘ ปรากฏพระ

ราชลัญจกร ๒ รัชกาล ประทับคู่กัน ได้แก่ พระราชลัญจกรพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ประทับอยู่ที่ใบปกหน้าด้านซ้ายและขวาตามลำดับ

ปัจจุบัน คัมภีร์ใบลานสำคัญทั้งสองเลขที่ มีอายุ ๑๔๐ ปี และเป็นคัมภีร์ใบลานฉบับหลวงรัชกาลที่ ๕ เนื่องจากมีตราพระราชลัญจกรและข้อความระบุไว้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) สร้างแนวคิดเพื่อศึกษา วิเคราะห์ คัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐฯ ว่า ควรจะศึกษาในประเด็นใดบ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิชาการของนักภาษาโบราณ จนได้กรอบแนวคิดในการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

(๒) ตรวจสอบบัญชีคัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐฯ พิจารณาเปรียบเทียบตัวเลขที่ ชื่อเรื่อง ซึ่งต้องการศึกษาค้นคว้า จำนวน ๑๖ เลขที่ และจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อการขออนุญาตใช้บริการต้นฉบับจริง

(๓) ประสานงานกับวัดราชประดิษฐฯ เพื่อกำหนดวันเดินทางไปใช้บริการศึกษา ค้นคว้า และขออนุญาตบันทึกภาพคัมภีร์ และรูปลักษณะอักษรซึ่งอยู่ในคัมภีร์ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า

(๔) ตรวจสอบบัญชีคัมภีร์ใบลานกับต้นฉบับจริงในแหล่งเอกสารโบราณวัดราชประดิษฐฯ ตรวจสอบจนเห็นว่าสมบูรณ์แล้ว ใช้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องตามความเป็นจริงเป็นหลักในการวิจัย ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์

(๕) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในแหล่งเอกสารโบราณวัดราชประดิษฐฯ โดยการอ่านอักษรและภาษาซึ่งจารระบุชื่อผู้สร้างคัมภีร์และปีที่สร้างคัมภีร์ พิจารณารูปลักษณะอักษร ฉบับ หาข้อสันนิษฐานความน่าจะเป็น เสร็จแล้วเขียนเป็นงานศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐฯ

(๖) ตรวจสอบรายละเอียดจำนวนคัมภีร์ฯ ที่จารระบุปีที่สร้าง และผู้สร้างคัมภีร์ พร้อมทั้ง เนื้อหาใจความสำคัญของเรื่องนั้นๆ ทำการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

(๗) คำนวณหาอายุสมัยของคัมภีร์ใบลานผุคนั้นๆ ว่าอยู่ในสมัยใด และปัจจุบันมีอายุเท่าใด เพื่อทำสถิติข้อมูลเปรียบเทียบอายุคัมภีร์ ยุคสมัย กับรูปลักษณะอักษร และเชื่อมโยงกับภาษา อักษรวิธีในการจาร

(๘) สรุปการศึกษา วิเคราะห์ คัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐฯ ในประเด็นต่างๆ ที่ศึกษา ได้แก่ การศึกษาปีที่สร้างคัมภีร์ ผู้สร้างคัมภีร์ ยุคสมัยของคัมภีร์ อายุคัมภีร์ในปัจจุบัน พร้อมทั้ง วิเคราะห์เชื่อมโยงกับประวัติความเป็นมาของวัดราชประดิษฐฯ ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงโดยหลักฐานเอกสารคัมภีร์ใบลาน

(๙) จัดทำคำนำ สารบัญ คำชี้แจง คำอธิบายศัพท์ เชิงอรรถ บรรณานุกรม พร้อมทั้งภาคผนวก

เป้าหมายของงาน

เพื่อนำผลการดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามกับกรมศิลปากร เพื่อเผยแพร่ผลงานการอนุรักษ์จัดเก็บคัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม จัดทำข้อมูลวิชาการในเชิงศึกษา วิเคราะห์ อักษร ภาษา และอายุสมัยคัมภีร์ใบลาน เชื่อมโยงข้อมูลทางประวัติศาสตร์เป็นองค์ความรู้ใหม่

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

(๑) คัมภีร์ใบลานที่ได้รับการดูแลอนุรักษ์จัดเก็บทั้งหมด ๘๙๔ รายการ/ผูก จากโครงการฯ ได้รับการสำรวจตรวจสอบอย่างละเอียดรอบคอบ ทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ที่มีความถูกต้องแม่นยำ มีหนังสือบัญชีคัมภีร์ใบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม จำนวน ๑ เล่ม เป็นหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการ

(๒) ได้เอกสารวิชาการเรื่องการศึกษา วิเคราะห์ และอายุสมัยคัมภีร์ไบเบิล วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม จำนวน ๑ เล่ม เป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการที่น่าเชื่อถือสำหรับพระภิกษุ นักศึกษา และประชาชนที่สนใจเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัยต่อยอดยิ่งขึ้นไปในทุกมิติ

(๓) ข้อมูลองค์ความรู้เบื้องต้นได้รับการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างน้อย ๙ สำนักข่าว ได้แก่ ไทยพีบีเอส เดลินิวส์ ไทยโพสต์ ไทยรัฐ โพสทูเดย์ มติชนออนไลน์ เดอะเบตเตอร์ กรุงเทพธุรกิจ และเอ็นบีที รวมทั้งได้จัดทำแผ่นพับเผยแพร่และประชาสัมพันธ์คัมภีร์ไบเบิล ๒ รัชกาล จำนวน ๓๐๐ แผ่น

เชิงคุณภาพ

(๑) ได้สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรคณะสงฆ์ กรมศิลปากร และเครือข่ายอาสาสมัครภาคส่วนประชาชน ในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคน

(๒) ได้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกรมศิลปากรในการอนุรักษ์สืบสานมรดกภูมิปัญญาของบรรพชน

(๓) ได้ขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยการทำงานให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดแนวร่วมทางความคิดและพัฒนาสู่การเป็นอาสาสมัครร่วมด้วยช่วยกัน โดยไม่หวังผลประโยชน์และสิ่งตอบแทน

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

(๑) ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการ สำหรับการศึกษา ค้นคว้า และทำวิจัย ของภิกษุ นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้

(๒) เป็นหลักฐานการค้นพบทางประวัติศาสตร์ด้านเอกสารโบราณเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ของชาติได้ ซึ่งเป็นอีกมิติหนึ่งที่น่าสนใจในแวดวงวิชาการ

(๓) ใช้เป็นหลักเปรียบเทียบคัมภีร์ไบเบิลพระไตรปิฎกกับพระไตรปิฎกจากต้นฉบับในแหล่งเอกสารโบราณอื่น ๆ หรือเป็นหลักเปรียบเทียบพระไตรปิฎกฉบับเล่มหนึ่งสื่อกับต้นฉบับจริงที่มาจากคัมภีร์ไบเบิล

(๔) ผลกระทบเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า พระไตรปิฎกจากต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล มีแนวโน้มความน่าเชื่อถือมากขึ้น ทำให้การปรับตัวของการบริการต้นฉบับมีความจำเป็น เพราะเชื่อว่าเอกสารโบราณมีอายุมาก ย่อมเข้าใจพระพุทธรูปพจน์มากเช่นเดียวกัน

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

(๑) เจ้าหน้าที่ให้บริการเอกสารโบราณวัดราชประดิษฐฯ ไม่มี การปฏิบัติงานบริการจึงมิได้มีรูปแบบชัดเจน เมื่อขออนุญาตแล้ว ต้องจัดการบริหารเองทั้งหมด พร้อมทั้งประสานภารกิจด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ดังนั้น การให้บริการในแหล่งเอกสารโบราณ จึงต้องแจ้งพระเจ้าหน้าที่ และกำหนดวันเวลาที่แน่นอนเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นความยุ่งยากบางประการในการดำเนินงาน

(๒) ความยุ่งยากในการบันทึกภาพคัมภีร์จำนวนมาก ๆ จำเป็นต้องจัดการไฟล์ภาพให้เป็นระบบ และกำหนดเลขทะเบียนเอกสารโบราณให้ตรงกับภาพที่บันทึก เพื่อไม่ให้สับสนในการเลือกใช้ภาพที่ต้องการ

(๓) ความซับซ้อนในการอ่านอักษรขอม ภาษาไทย ที่จารระบุปีที่สร้างและชื่อผู้สร้างไว้ที่หน้าปกคัมภีร์หรือที่ส่วนอื่นๆของคัมภีร์ บางครั้งอักษรลบเลือน ไม่ชัดเจน อันเกิดจากการชำรุดของเอกสารฯ หรือผ่านกาลเวลามานาน ดังนั้นจึงเป็นความยุ่งยากซับซ้อนในการวินิจฉัย ส่วนอักษรขอม ภาษาบาลี ผู้เสนอผลงานต้องมี

ความรู้ในการแปลภาษาบาลีในระดับใช้งานได้ดี เพราะปีพุทธศักราชที่สร้าง ถ้าเขียนเป็นภาษาโดยใช้อักษรต้องผ่านการแปลก่อนจึงจะทราบปีพุทธศักราชที่สร้าง เนื่องจากภาษาบาลีไม่มีตัวเลขใช้ หรือไม่ใช้ตัวเลขนั่นเอง

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

(๑) คัมภีร์ไบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม ขำรดเสียหายเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่สมบูรณ์มีเพียงร้อยละ ๒๐ เท่านั้น แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องอนุรักษ์จัดเก็บ โดยการทำทะเบียนให้เลขที่เพื่อจะได้มีระบบตรวจสอบและสืบค้นได้ อันจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ปัญหาและอุปสรรคในการทำทะเบียนเขียนเลข จึงต้องใช้ความระมัดระวัง รอบคอบ ค่อย ๆ ทำอย่างเบามือที่สุด เนื่องจากคัมภีร์ไบลานนั้นผ่านกาลเวลาและสิ่งแวดล้อมจนกระทั่งกรอบ มีมวลน้อย ผิดรูป เสี่ยงต่อการแตกหักได้ง่าย

(๒) สถานที่ทำงานเป็นแบบเปิดโล่ง มีลมพัดในฤดูหนาวถึงฤดูร้อน (ม.ค.-เม.ย.๖๗) เป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอย่างมากอันสืบเนื่องจากข้อ ๑ (คัมภีร์ฯ กรอบหักง่าย) ต้องใช้ความระมัดระวัง และละเอียดรอบคอบแบบค่อยเป็นค่อยไป

๙. ข้อเสนอแนะ

(๑) ควรมีผู้ร่วมงานวิจัย ศึกษา วิเคราะห์ อย่างน้อย ๑ คน โดยคำนึงถึงผลสำเร็จของงานวิจัย เพื่อให้มีคุณภาพ เป็นงานวิจัยที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่านี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนมากยิ่งขึ้น

(๒) การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย งานเอกสารโบราณ ภายหลังจากการปฏิบัติงานในแหล่งเอกสารโบราณแต่ละแห่งนั้น ควรมีทุกๆโครงการที่ออกสำรวจ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียนเอกสารโบราณ หรือในแหล่งเอกสารโบราณที่เข้าไปจัดระบบทำทะเบียนเสร็จแล้วควรมีงานวิชาการ โดยทำการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย อย่างน้อย ๑ ชิ้น เพื่อเป็นผลงานวิจัยต่อยอดรวบรวมองค์ความรู้ในแหล่งเอกสารโบราณ เผยแพร่ออกสู่สาธารณชน

(๓) ควรมีการประชุมเสวนาวิชาการผลงานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ที่ดำเนินการเสร็จแล้ว ต่อยอดจากข้อ ๒ เพื่อให้เป็นการทำงานแบบบูรณาการองค์ความรู้หลายๆ ด้านเข้าด้วยกัน อันจะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อชุมชนและสังคมส่วนรวม

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน

(๑) หนังสือบัญชีคัมภีร์ไบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามได้รับการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนโดยเว็บไซต์หอสมุดแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรม กรมศิลปากร

(๒) การแถลงข่าวส่งมอบผลงานการอนุรักษ์จัดเก็บคัมภีร์ไบลานวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามได้รับการเผยแพร่โดยสื่อออนไลน์หลายสำนักข่าว ได้แก่ กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ ไทยพีบีเอส เดลินิวส์ ไทยโพสต์ ไทยรัฐ โพสทูเดย์ มติชนออนไลน์ เดอะเบตเตอร์ กรุงเทพธุรกิจ และเอ็นบีที

(๓) แผ่นพับองค์ความรู้พร้อมภาพประกอบสี่สี เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานการอนุรักษ์จัดเก็บและศึกษา วิเคราะห์ คัมภีร์ไบลาน ๒ รัชกาล วัดราชประดิษฐ์ ฯ เพื่อสร้างการตระหนักรู้ให้แก่นักศึกษาและประชาชน

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายวัฒนา พิงชื่น)

ผู้ขอประเมินบุคคล

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
-	-
-	-
-	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้อำนวยการกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

(ลงชื่อ)

(นางสาวบุษผา ชูชาติ)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้คำรับรอง ๑ ระดับได้

ผลงาน ลำดับที่ ๓

๑. เรื่อง รวมบทความวิชาการพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารศิลปากร วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ และวารสารเครือข่ายกรมศิลปากร จำนวน ๕ เรื่อง

- (๑) เรื่อง พระไตรปิฎกโบราณอักษรธรรมล้านนาในหอสมุดแห่งชาติ
- (๒) เรื่อง กรรมวิบัติวินิจฉัย : กรณีศึกษาเหตุสังกรรมของภิกษุบกพร่องที่บันทึกไว้ในคัมภีร์โบราณ
- (๓) เรื่อง การอนุรักษ์จัดเก็บคัมภีร์โบราณภาคกลางของประเทศไทย
- (๔) เรื่อง พระคัมภีร์ธรรมบทอรรถกถา
- (๕) เรื่อง สารมรดกศิลปวัฒนธรรมด้านเอกสารโบราณ

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ

- บทความที่ ๑ มีนาคม - มิถุนายน ๖๓ (นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๖๓ ฉบับที่ ๓ พ.ค.-มิ.ย. ๒๕๖๓)
 บทความที่ ๒ มิถุนายน - กันยายน ๖๕ (นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๖๕ ฉบับที่ ๕ ก.ย.-ต.ค. ๒๕๖๕)
 บทความที่ ๓ มกราคม - กรกฎาคม ๖๕ (วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ ม.ค.-มิ.ย.๒๕๖๕)
 บทความที่ ๔ มีนาคม - กรกฎาคม ๖๖ (วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ ก.ค.-ธ.ค.๒๕๖๖)
 บทความที่ ๕ มกราคม - เมษายน ๖๗ (วารสารเครือข่ายกรมศิลปากร ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ เม.ย.-มิ.ย.๒๕๖๗)

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

(๑) ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอักษรและภาษาโบราณ โดยเฉพาะภาษาบาลี เนื่องจากบทความทั้ง ๕ เรื่อง ได้นำองค์ความรู้ในเอกสารโบราณมาเผยแพร่ โดยปริวรรตจากอักษรโบราณให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน เพื่อให้คนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจ และมีความชำนาญงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานคัมภีร์โบราณซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาบาลี ดังนั้นความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานคัดถ่ายถอดอักษรโบราณเชื่อมโยงกับความรู้ภาษาบาลีปรับใช้ในการดำเนินงาน

(๒) ความรู้ ความชำนาญงานและประสบการณ์เกี่ยวกับหลักการเขียนบทความวิชาการที่เชื่อมโยงเนื้อหาและสามารถถ่ายทอดให้คนภายนอกเข้าใจประเด็นปัญหาวิชาชีพและการอธิบายประเด็นอย่างสอดคล้องกลมกลืน ซึ่งนักวิชาการโดยทั่วไปอาจไม่ถนัดในงานเขียนบทความ การเรียบเรียงความคิดอย่างมีเหตุผล ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษา แต่ทั้งนี้ควรจะมีความคิดรวบยอดในการเขียนแต่ละครั้งว่าเรื่องที่จะเขียนนี้ต้องการจะสื่อสารอะไรแก่ผู้อ่านตามลำดับความสำคัญ

(๓) ความเชี่ยวชาญการจับประเด็นวิชาการบางแง่มุมที่เกิดจากการทำงานวิชาการภาคสนาม นำมาเขียนในเชิงความรู้ต่อยอดสร้างสรรค์ และมีเหตุผลทางวิชาการรองรับตามหลักทฤษฎีหรือตามตำราที่รับทราบกัน โดยหลักสากลหรือความรู้กระแสหลัก ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดนอกกรอบ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานในวิชาชีพอีกทางหนึ่งด้วย

(๔) มีประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่สามารถรู้ได้ว่าพบบางองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานภาคสนามที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนซึ่งอาจเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นเดิม แล้วนำมาเขียนเป็นบทความเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบร่วมกัน อันเป็นการสร้างศูนย์รวมทางจิตใจร่วมกันของชุมชนเป็นอย่างดี

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สรุปสาระสำคัญ

บทความที่ ๑ เรื่อง พระไตรปิฎกใบลานอักษรธรรมล้านนาในหอสมุดแห่งชาติ บทความนี้ เผยแพร่ให้ทราบเอกสารชิ้นเอกในกรมศิลปากร ซึ่งเก็บอยู่ในคลังเอกสารโบราณ ณ หอสมุดแห่งชาติ ได้แก่ คัมภีร์ใบลานพระไตรปิฎกอักษรธรรมล้านนา ผู้สนใจที่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลสามารถใช้บริการได้ในที่ใกล้ โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบกับเอกสารที่พบในถิ่นภาคเหนือกับฉบับที่หอสมุดแห่งชาติ ซึ่งมีพระไตรปิฎกใบลานล้านนาจำนวนมากให้ศึกษา ค้นคว้าอย่างหลากหลาย คนโดยทั่วไปอาจเข้าใจว่า ถ้าจะศึกษาคัมภีร์ใบลานอักษรธรรมล้านนา จำเป็นต้องไปศึกษาค้นคว้าคัมภีร์ใบลานตามวัดในถิ่นภาคเหนือของประเทศไทยเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นพระไตรปิฎกใบลานด้วยแล้ว ไม่มีที่ไหนเหมาะสมเท่าวัดในถิ่นภาคเหนือ แต่กระนั้นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาพระไตรปิฎกใบลานล้านนา มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ และเป็นพระไตรปิฎกใบลานล้านนาที่สมบูรณ์ มีทั้งพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม ครบทั้ง ๓ ปิฎก นอกจากนี้ ยังมีบรรณภาพพระไตรปิฎก และปกรณ์พิเศษวิสุทธิมรรคภาคอักษรธรรมล้านนา ให้ศึกษาอีกด้วย

บทความที่ ๒ เรื่อง กรรมวิบัติวินิจฉัย : กรณีศึกษาเหตุสังกรรมของภิกษุบกพร่องที่บันทึกไว้ในคัมภีร์ใบลาน บทความนี้ ต้องการให้ทราบถึงการวินิจฉัยหรือข้อตัดสิน ลงความเห็น ว่าสังกรรมที่หมู่สงฆ์ได้กระทำลงไปนั้น ถูกต้องหรือไม่ มีข้อบกพร่องอย่างไร ซึ่งมีปรากฏบันทึกอยู่ในเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลาน อาจกล่าวให้ชัดว่า เรื่องการชี้ให้ทราบว่าสังกรรมที่หมู่สงฆ์ทำลงไปนั้น ผิดหรือถูก เป็นสังกรรมบกพร่อง หรือไม่ถ้าทำถูกต้องแล้ว จึงเรียกว่าเป็นสังกรรมสมบูรณ์ ส่วนที่กระทำไม่ถูกต้อง เรียกว่า สังกรรมวิบัติ

เรื่องการวินิจฉัยสังกรรมถูกหรือผิดนี้ สมเด็จพระสังฆราช(นาค) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นิพนธ์ข้อวินิจฉัยสังกรรมของภิกษุบกพร่องชื่อ “กรรมวิบัติวินิจฉัย” ลงในคัมภีร์ใบลานเป็นอักษรขอม ภาษาบาลี-ไทย เพื่อจะให้ป็นคณูปการแก่พุทธบุตรในพระพุทธศาสนา ซึ่งใช้เป็นแบบแผนเดียวกันในการวินิจฉัยสังกรรมที่กระทำไปแก่ภิกษุในสังฆมณฑล ปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติได้ดูแลรักษาและให้บริการเลขที่ ๖๘๙๔/๑ จำนวน ๑ ผูก

บทความที่ ๓ เรื่อง การอนุรักษ์จัดเก็บคัมภีร์ใบลานภาคกลางของประเทศไทย บทความนี้ ต้องการแสดงให้เห็นว่า เอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลานในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยมีปริมาณมากน้อยเพียงใด และดำเนินการอนุรักษ์จัดเก็บแล้วในแหล่งเอกสารโบราณที่ไหนบ้าง มีจำนวนวัดกี่วัด โดยทำสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน มีจำนวนเท่าไร เพื่อเป็นข้อมูลให้สาธารณชนทราบแหล่งเอกสารโบราณที่ได้รับการพัฒนาแล้วในพื้นที่ภาคกลาง และมีแหล่งเอกสารโบราณที่ไหนบ้างที่ยังต้องรอการดำเนินการตามแผนการดำเนินการหรือตามความเร่งด่วน ซึ่งแสดงได้จากสถิติการดำเนินการที่ผ่านมาแล้วทั้งหมด ทั้งนี้ ได้เป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการสำรวจตรวจสอบแหล่งเอกสารโบราณที่ได้ดำเนินการแล้วและกลับไปตรวจสอบสภาพในภายหลัง

บทความที่ ๔ เรื่อง พระคัมภีร์ธรรมบทบรรณภาพ บทความนี้ ต้องการให้ทราบว่า พระธรรมบทบรรณภาพเป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่เก่าแก่ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ ปี โดยบันทึกอยู่ในเอกสารโบราณแทบทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นจารึก หนังสือสมุดไทย และคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลานนั้น พระพุทธโฆษาจารย์พระเถระชาวอินเดียได้ผู้ปราชญ์เรียงเรียงนามตกแต่งในพระไตรปิฎกได้แต่งคัมภีร์พระธรรมบทบรรณภาพไว้เมื่อประมาณ พ.ศ. ๙๐๐-๑๐๐๐ บันทึกลงคัมภีร์ใบลานตั้งแต่

ครั้งแรก ถือว่าเป็นวรรณคดีบาลีที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมนิยมของชาวโลกมาโดยตลอด เนื้อหาอธิบายขยายความ พระคาถาขุททกนิกาย ธรรมบท ในพระสูตร ซึ่งร้อยกรองด้วยฉันทลักษณ์ต่าง ๆ จำนวน ๔๒๓ พระคาถา จัดเป็น ๒๖ วรรค นำมาผูกเป็นนิทานสอดคล้องสภาพสังคมตามที่ปรากฏทำให้เข้าใจง่าย แสดงถึงมูลเหตุที่พระพุทธเจ้า ตรัสพระค่านั้น ๆ โดยยกอดีตนิทานประกอบและอธิบายศัพท์ในพระค่านั้น ๆ ด้วย มีทั้งหมดประมาณ ๓๐๐ เรื่อง นับว่าเป็นวรรณคดีบาลีทรงคุณค่าที่ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตปัจจุบันได้

บทความที่ ๕ เรื่อง สารมรดกศิลปวัฒนธรรมด้านเอกสารโบราณ บทความนี้ ต้องการเผยแพร่งาน อนุรักษ์สืบสานอีกด้านหนึ่งของกรมศิลปากรที่อาสาสมัครเครือข่ายกรมศิลปากรจำนวนไม่น้อยอาจยังไม่ทราบว่า การอนุรักษ์สืบสานมรดกภูมิปัญญาของบรรพชนด้านลายลักษณ์อักษร คือ เอกสารโบราณ ๓ ประเภท ได้แก่ หนังสือสมุดไทย คัมภีร์ใบลาน และจารึก เป็นภารกิจของกรมศิลปากรด้วยเช่นกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจและ ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณแก่สมาชิกอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแล รักษา มรดกทางศิลปวัฒนธรรม หรือ อสมศ. เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญไม่แพ้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมด้าน อื่น ๆ เพื่อให้เครือข่ายมีส่วนร่วมและสร้างการรับรู้ในฐานะเป็นเจ้าของสมบัติของชาติร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) สร้างกรอบแนวคิดหัวข้อบทความวิชาการจากประเด็นปัญหาวิชาชีพ นำเสนอองค์ความรู้ในมิติ ต่าง ๆ ตามที่ประสงค์จะเผยแพร่ และมีข้อมูลเพียงพอที่จะเขียนบทความวิชาการได้ โดยมีเป้าหมายเป็นประเด็นที่ ต้องการนำเสนอ จากนั้นดำเนินการเขียนบทความตามเนื้อหาที่วางไว้ ความยาวประมาณ ๕ หน้ากระดาษเอสี่

(๒) คัดเลือกรูปภาพประกอบเนื้อหาประมาณไม่เกิน ๑๕ รูปต่อหนึ่งเรื่อง แยกคู่กับเนื้อหาไว้คนละ ส่วน และทำรหัสเครื่องหมายให้ทราบว่าวางรูปไหนไว้ย่อหน้าใดของเนื้อหา

(๓) จัดทำวรรค ตอน ย่อหน้า ชัดเกล่าสำนวน ตรวจพิสูจน์อักษรให้เรียบร้อย

(๔) ทำบันทึกส่งถึงผู้อำนวยการกลุ่มหนังสือตัวเขียนฯ ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไข บทความ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิส่งกลับมาดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ ส่งให้ตรวจอีกจนเป็นที่พอใจ และอนุญาตให้ พิมพ์เผยแพร่ได้ จึงทำการพิมพ์เนื้อหา ๑ ชุด

(๕) จัดทำไฟล์ภาพ และไฟล์เนื้อหาอย่างสมบูรณ์อย่างละ ๑ ชุด พร้อมทำไฟล์pdf อีก ๑ ชุด ข้อมูลที่ บันทึกลงไฟล์ทั้งหมดจัดส่งให้กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กลุ่มวิจัยและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ตามลำดับบทความเผยแพร่ที่หน่วยงานใด

(๖) ทำบันทึกถึงหน่วยงานที่กำกับดูแลบทความนั้น ๆ ส่งบทความวิชาการ เพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน นิตยสารศิลปากร วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ และวารสารเครือข่ายกรมศิลปากร จากนั้นกลุ่มเผยแพร่ฯ สำนักบริหารกลาง กลุ่มวิจัยและพัฒนาฯ และกลุ่มกพร.จะดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของการจัดพิมพ์หนังสือ

(๗) รอการประสานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลบทความ เพื่อตรวจพิสูจน์อักษร ตรวจสอบรูปประกอบ ตรงกับเนื้อหาหรือไม่ เพื่อความสมบูรณ์ของบทความที่ออกสู่สาธารณะ

(๘) ตรวจสอบเรียบร้อย ส่งบทความกลับไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลบทความ เพื่อที่หน่วยงาน เหล่านั้นประสานสำนักพิมพ์ดำเนินการพิมพ์ตามกำหนดระยะเวลาที่วางไว้

(๙) ผลงานเขียนบทความวิชาการได้รับการตีพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่โดยจำหน่ายและอภินันทนาการ พร้อมทั้งเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ช่องทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ

เป้าหมายของงาน

เผยแพร่ผลงานวิชาการออกสู่สาธารณชน เพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของคนในสังคม

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

(๑) การดำเนินการจัดทำผลงานวิชาการได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ จัดพิมพ์เป็นบทความวิชาการ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้ และสามารถนำไปใช้เป็นหนังสืออ้างอิง เผยแพร่ได้

(๒) จำนวนบทความวิชาการพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารศิลปากร ๒,๐๐๐ เล่ม วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ ๔๐๐ เล่ม และวารสารเครือข่ายกรรมศิลปากร ๕,๐๐๐ เล่ม

เชิงคุณภาพ

(๑) นักวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมและประชาชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการทำงานของกรรมศิลปากร ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

(๒) ทำให้คนไทยซึมซับรับรู้และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ และช่วยกันอนุรักษ์สืบสานมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ ส่งต่อให้คนรุ่นหลังจากรุ่นสู่รุ่น

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

(๑) สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการเขียนบทความวิชาการได้

(๒) สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาหนังสือประเภทนิตยสาร วารสารวิชาการได้

(๓) สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงฐานข้อมูลองค์ความรู้ได้

(๔) สามารถนำไปใช้เป็นหนังสืออ้างอิงและเผยแพร่ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาการด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมได้

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

(๑) การเขียนบทความวิชาการต้องมีข้อมูลหลักฐานชัดเจนและถูกต้อง การปฏิบัติงานภาคสนามที่ผ่านมานานแล้ว ความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกาลเวลา สถานที่ ชื่อคน วัตถุ และเหตุการณ์มักเกิดขึ้น จึงต้องใช้เวลาค้นคว้าให้ชัดเจนทำให้ต้องใช้เวลาในการทำงานมาก

(๒) ข้อมูลบางอย่างจำเป็นต้องกลับไปสถานที่เดิมเมื่อครั้งปฏิบัติงานภาคสนาม จึงเป็นความยุ่งยากในการดำเนินการของการเขียนข้อเท็จจริงในบทความวิชาการ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

(๑) ข้อมูลทั่วไปทางกายภาพของหนังสือนิตยสาร และวารสารวิชาการ บางส่วนไม่ได้ปรากฏที่ตัวเล่มหนังสือ เช่น จำนวนที่พิมพ์ ดังนั้น การได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ ต้องสืบทราบจากเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่ถูกต้องชัดเจน บางครั้งต้องประสานบุคคลจำนวนมากจึงได้ข้อมูลรายละเอียดตามที่ต้องการ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

(๒) ปัญหาความไม่สม่ำเสมอในการคิดวิเคราะห์เขียนบทความ เนื่องจากนักวิชาการนอกจากงานเขียนแล้วยังต้องปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป เช่น ปฏิบัติงานภาคสนาม งานด้านสังคม งานมอบหมายพิเศษ

เป็นต้น ทำให้การคิดวิเคราะห์ขาดช่วง เกิดสับสนในกระบวนการคิด ต้องใช้การใคร่ครวญคิดทบทวนพอสมควร ดังนั้น อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินการอยู่บ้าง ซึ่งทำให้ใช้เวลาเขียนบทความเป็นเวลานานขึ้น

๙. ข้อเสนอแนะ

(๑) ควรกำหนดแผนล่วงหน้า เนื่องจากการอนุรักษ์จัดเก็บเอกสารโบราณตามโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีแผนการทำงานที่ชัดเจนอยู่แล้ว งานวิชาการด้านการเขียนบทความก็ควรดำเนินการควบคู่ไปด้วยกัน โดยทำเป็นแผนดำเนินงาน หนึ่งบทความต่อหนึ่งแหล่งเอกสารหรืออาจมากกว่านั้น

(๒) ควรเขียนบทความเชิงแสดงผลการปฏิบัติงาน คือ เก็บข้อมูลให้มากที่สุดในทุกมิติรวมทั้งมิติทางด้านสังคมวัฒนธรรมด้วย นำกลับมาเขียนที่สำนักงาน ซึ่งจะเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล เขียนไปตามลำดับที่ละเรื่อง โดยที่นักวิชาการในสายวิชาชีพเดียวกันสามารถนำข้อมูลขึ้นมาเขียนได้เช่นกัน การทำดังนี้จะเกิดงานเขียนบทความวิชาการออกสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง เกิดประโยชน์หลากหลาย

(๓) บทความวิชาการบางเรื่องมีเนื้อหาวิชาการที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจมาก อธิบายอย่างละเอียด ดังนั้น บทความจึงมีความยาวมากด้วย การกำหนดความยาวอย่างเคร่งครัด อาจจะทำให้บทความขาดเนื้อหาที่จำเป็นในเรื่องนั้น ๆ

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน

(๑) หนังสือนิตยสารศิลปากร จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม เผยแพร่โดยจัดวางจำหน่ายที่ศูนย์หนังสือกรมศิลปากร สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ งานวาระพิเศษต่าง ๆ และอภินันทนาการตามโครงการต่าง ๆ รวมทั้งเผยแพร่ในสื่อออนไลน์รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

(๒) หนังสือวารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ จำนวน ๔๐๐ เล่ม เผยแพร่โดยอภินันทนาการแก่สถาบันการศึกษา นักวิชาการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน รวมทั้งเผยแพร่ในสื่อออนไลน์รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

(๓) หนังสือวารสารเครือข่ายกรมศิลปากร จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม เผยแพร่โดยอภินันทนาการแก่อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมศ.) ทั่วประเทศ นักวิชาการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน รวมทั้งเผยแพร่ในสื่อออนไลน์รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายวัฒนา พิงชื่น)

ผู้ขอประเมินบุคคล

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
-	-
-	-
-	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
 (.....)
 ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)
 (.....)
 ผู้อำนวยการกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

(ลงชื่อ)
 (นางสาวบุบผา ชูชาติ)
 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน (ระดับเชี่ยวชาญ)

๑. เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมศ.) ด้านเอกสารโบราณ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศไทย

๒. หลักการและเหตุผล

นักภาษาโบราณ มีหน้าที่ในการดูแลรักษา อนุรักษ์ สืบสานมรดกภูมิปัญญาของชาติด้านอักษรและภาษา โดยอนุรักษ์จัดเก็บทั้งกายภาพในฐานะเป็นโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ทั้งเนื้อหาในฐานะองค์ความรู้ที่ถูกบันทึกไว้ด้วยหัตถกรรม ได้แก่ เอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลาน หนังสือสมุดไทย และจารึก ซึ่งมีอยู่ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามแหล่งเอกสารโบราณต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมีการปฏิบัติงานสำรวจ อนุรักษ์ จัดเก็บตามโครงการสำรวจเอกสารโบราณ และตามที่ได้รับแจ้งขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่างๆ เข้าไปดำเนินการจัดระบบ ทำทะเบียนเอกสารฯ เพื่อการอนุรักษ์ และให้บริการศึกษา ค้นคว้า

งานอนุรักษ์ ทำทะเบียน และจัดเก็บ เพื่อสืบสานมรดกภูมิปัญญานั้น เป็นภารกิจสำคัญที่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจังและทุ่มเท เพื่อให้ทันต่อการเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติ และด้วยน้ำมือมนุษย์ที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยกำลังบุคลากรและงบประมาณที่มีอย่างจำกัด จึงทำให้เอกสารโบราณที่อยู่ตามแหล่งเอกสารโบราณต่าง ๆ บางส่วนต้องชำรุดเสียหายไปอย่างน่าเสียดาย

นอกจากนี้ การทำงานเชิงรุกควบคู่ไปกับงานอนุรักษ์สืบสาน คือ งานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้แก่เด็ก เยาวชน นิสิต นักศึกษา ประชาชน คนทั่วไป ตลอดจนพระภิกษุผู้ใกล้ชิดกับเอกสารโบราณ กล่าวได้ว่า เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้แก่คนทุกระดับชั้น เพื่อทำความเข้าใจ ให้ตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ สร้างเครือข่ายช่วยดูแลรักษาเอกสารฯ เหล่านั้นทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

กำลังบุคลากรเท่าที่มีอยู่กับการะงานตามหน้าที่ดังกล่าว จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนางานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น ปรากฏการณ์ที่ผ่านมา นักภาษาโบราณทำงานเผยแพร่ส่งเสริมความรู้ โดยเป็นวิทยากรบรรยาย ฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการฝึกอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์สามเณร เป็นต้น รวมทั้ง วิทยากรฝึกอบรมขององค์กรและสถาบันภายนอกด้วย

การทำงานสำรวจ อนุรักษ์ ทำทะเบียน จัดเก็บ และงานเผยแพร่ส่งเสริมความรู้ไปพร้อม ๆ กัน ในขณะที่ปริมาณงานมีมาก จำนวนบุคลากรมีน้อย จึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้นภายใต้ปัจจัยและข้อจำกัดที่มีอยู่ในหน่วยงาน เข้าหลักปรัชญาหน่วยงานเล็กประสิทธิภาพสูง เมื่อมีเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการลดภาระงานสะสมให้มากที่สุด จึงต้องพิจารณาถึงเหตุ ดังนี้

๑. การปฏิบัติงานภาคสนามในแหล่งเอกสารโบราณ ต้องใช้เวลาอย่างมากและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาได้ คือ การจัดระบบทำทะเบียนเพื่อการเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในแหล่งเอกสารโบราณหนึ่ง ๆ นักภาษาโบราณปฏิบัติงานเป็นทีมงานอย่างน้อย ๒-๓ คน

๒. ปริมาณงานสะสมมีจำนวนมากขึ้นทุกปี เนื่องจากนักภาษาโบราณปฏิบัติงานอยู่ในแหล่งเอกสารโบราณที่หนึ่ง ๆ เป็นเวลานานจนกว่าจะเสร็จภารกิจดังกล่าวแล้ว ขณะเดียวกัน งานอนุรักษ์ จัดเก็บ เมื่อเข้าดำเนินการในแหล่งเอกสารฯ ล่าช้ามากเท่าไร การทำงานยิ่งยากลำบากมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากเอกสารฯ ชำรุดเสียหายไปตามกาลเวลา นอกจากนี้ ยังต้องกลับมาตรวจสอบสภาพเอกสารฯ หลังจัดระบบเป็นแหล่งเรียนรู้แล้ว ภายในระยะ ๕ ปี เพื่อดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมบริการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาอยู่เสมอ

๓. จำนวนบุคลากรมีเท่าเดิม เท่ากับว่าต้องรับภาระงานหนักขึ้นถ้าเทียบตามสัดส่วนปริมาณงานที่สะสมเพิ่มมากขึ้นด้วย สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำงานทุ่มเทมากเท่าใด แต่ก็ยังไม่สามารถทำการอนุรักษ์จัดเก็บเอกสารโบราณให้หมดทั่วประเทศได้ เท่าทันตามกาลเวลาที่เอกสารฯ เหล่านั้นจะเสื่อมสลายไป

เหตุ ๓ ประการข้างต้น สรุปความได้ว่า กำลังบุคลากรน้อย แต่งานมาก หลักการพื้นฐานในการบริหารจัดการง่าย ๆ เมื่อกำลังบุคลากรน้อย ก็เพิ่มบุคลากร เพื่อให้สามารถควบคุมภาระงานได้ กล่าวคือ ไม่ต้องทุ่มเทเวลาไปกับการอยู่ในแหล่งเอกสารโบราณหลายคนและหลายวันหรือหลายเดือน โดยการเพิ่มกำลังบุคลากรนอกราชการ เปิดโอกาสบุคคลที่มีใจรักและหวงแหนมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาเอกสารโบราณเหล่านั้น เรียกว่าอาสาสมัคร โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ก็เท่ากับว่า ปรับปรุง พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้นภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่

การเพิ่มบุคลากรนอกราชการเริ่มจากผู้มีใจรักเห็นคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณร่วมเป็นจิตอาสาช่วยปฏิบัติงานที่วัดสุทัศนเทพวรารามในปี ๒๕๕๗ หลังจากนั้นในปี ๒๕๕๙ ที่วัดทองนพคุณ มีแนวร่วมที่เห็นชอบและมีใจรักเข้าร่วมปฏิบัติงานอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีกรอบการจัดตั้งสมาชิกตามโครงสร้างอาสาสมัครเป็นรูปแบบชัดเจน ต่อมาในปี ๒๕๖๕-๒๕๖๖ กรมศิลปากร มีนโยบายขยายเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมท.) ในหน่วยงานกรมศิลปากรด้านเอกสาร ภาษา และหนังสือ จึงทำให้มีการอบรมจัดตั้งสมาชิกและถือกำเนิดสมาชิก อสมท.เอกสารโบราณ รุ่นแรก จำนวน ๑๖ คน ซึ่งอยู่ในส่วนกลางทั้งหมด สมาชิกเหล่านี้มีทักษะในการทำงานที่ได้รับการฝึกสอนด้วยการทำงานจริงในแหล่งเอกสารโบราณวัดไก่อี๋ย (พ.ศ.๒๕๖๕) และวัดเบญจมบพิตร (พ.ศ.๒๕๖๖) แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของภาคประชาชน รวมถึงความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ วัดที่เป็นแหล่งเอกสารโบราณ

อาสาสมัครรุ่นแรก ๑๖ คน นั้น อยู่ในความดูแลของกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ มีการติดต่อประสานงานกันสม่ำเสมอ เช่น สร้างไลน์กลุ่มอาสาสมัครฯ มอบวารสารเครือข่ายกรมศิลปากรเพื่อทราบความเคลื่อนไหวเป็นไปในแวดวงศิลปวัฒนธรรม และที่สำคัญได้แก่ การจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมความรู้และทบทวนบทบาทหน้าที่ของอสมท. เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๖๖ เพื่อสานสัมพันธ์ที่ดี สร้างความสามัคคีระหว่างบุคลากรกรมศิลปากรกับสมาชิกทั้ง ๑๖ คน เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และได้ทบทวนบทบาทหน้าที่ของอสมท.โดยผ่านกิจกรรมถามตอบข้อสงสัยด้านกฎระเบียบที่ควรทราบ ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

นัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเขียนคำว่า “มีส่วนร่วม” ไว้ ๙ ครั้ง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ เขียนไว้ถึง ๒๒ ครั้ง ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในมรดกทางศิลปวัฒนธรรม โดยกล่าวไว้ในมาตราที่ ๕๗ (๑) ว่า

“รัฐต้องอนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีต ประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กร ท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย” (iLaw <https://www.ilaw.or.th/articles/16655>).

อาศัยแนวคิด การบริหารจัดการ เปลี่ยนการทำงานแบบดั้งเดิม ไปสู่การทำงานแบบสมัยใหม่ จาก เดิมทำมากได้น้อยคือต้องทุ่มเทกำลังมากแต่ได้ผลน้อย ให้เป็นว่า “ทำน้อย ได้มาก” ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบาย และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ที่จะพัฒนาไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ทำให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพมาก และบุคลากร ภาครัฐมีสมรรถนะสูง ซึ่งหมายถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

“การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” หมายถึง การบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยมีการ จัดระบบงาน หรือวิธีการทำงาน การจัดโครงสร้าง และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อ การเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ แบบร่วมมือ กัน (Collaborative Governance) ที่เน้นการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งในแนวนอน คือสร้างความ ร่วมมือจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ/ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อสารมวลชน ฯลฯ และ แนวตั้ง คือบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงการทำงาน และสร้างเอกภาพของ การบริหารราชการแผ่นดิน(สำนักงาน ก.พ.ร.<https://www.opdc.go.th/development/psea/award-type1/participatory-gov/>).

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นหลักการในการบริหาร ราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่ระบบราชการที่มีความสุจริตโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล เที่ยงธรรม และมีการบริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งมุ่งประโยชน์สุขของ ประชาชนเป็นสำคัญโดยที่หน่วยงานภาครัฐจะมีกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่องและสร้างสรรค์ เป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาชนหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) มีการติดต่อสื่อสารสอง ทางกับประชาชน (Dialogue) ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อคิดเห็นของประชาชนมาประกอบ การตัดสินใจขององค์กร พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล รวมไปถึงการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนอย่างทันทั่วทั้ง ถูกต้อง โปร่งใส และจริงใจ (อ้างอิงเรื่องเดียวกัน)

ดังนั้น ผู้ประเมินผลงานจึงเห็นว่า การพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทาง ศิลปวัฒนธรรม (อสม.ศ.) ด้านเอกสารโบราณ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศไทย จะเป็นเครื่องมือของ บุคลากรกรมศิลปากรโดยเฉพาะนักภาษาโบราณในการทำงานเชิงรุก ที่สามารถขับเคลื่อนการอนุรักษ์ จัดเก็บ เอกสารโบราณ สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคมได้เป็นอย่างดี นับว่าสอดคล้องการอนุรักษ์สืบ สานและการเผยแพร่ไปพร้อมกันอย่างสมบูรณ์ เสริมสร้างสมรรถนะในการปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงานขององค์กรกรมศิลปากรทั้งแนวดิ่งและแนวระนาบ

การพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัคร ฯ ดังกล่าว มีโครงสร้างการดำเนินงานทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยปฏิบัติการได้จริง ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว สามารถแก้ปัญหากำลังบุคลากรไม่ เพียงพอ โดยอาศัยกำลังและทักษะที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว ร่วมปฏิบัติงานอนุรักษ์ จัดเก็บ ให้ทันต่อการผูกพันเสื่อม สลายของเอกสารโบราณได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมการดำเนินงานอนุรักษ์สืบสาน ต่อยอด สร้างสรรค์ และงาน เผยแพร่ ยิ่งขึ้น

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

เป็นเวลานานนับสิบปีที่กลุ่มหนังสือตัวเขียนฯทำงานอนุรักษ์ สืบสาน มรดกภูมิปัญญาด้านอักษรและภาษา โดยมีนักภาษาโบราณขับเคลื่อนภารกิจในอันที่จะทำให้คนไทยหันกลับมาองรากเหง้าและรู้จักตัวเองมากขึ้น เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ภารกิจต่างๆ ซึ่งเป็นงานประจำตำแหน่งของนักภาษาโบราณทุกคน อันได้แก่ การปริวรรต คัดถ่ายถอด อ่านและแปล อักษร-ภาษาโบราณ ให้เป็นอักษรและภาษาไทยปัจจุบัน การสำรวจอนุรักษ์ จัดทำทะเบียนเอกสารโบราณ การให้บริการทางวิชาการแก่ผู้ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้คนได้เข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ

การทำความเข้าใจให้ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ จะไม่ได้ผลเท่าที่ควรจะเป็น หากไม่ทบทวนเกี่ยวกับเรื่องการสร้างการรับรู้ให้ผู้คนโดยเฉพาะภาคประชาสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาของชาติร่วมกัน ดังนั้น อาจวิเคราะห์สาเหตุปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

๑.อดีตที่ผ่านมาการทำงานของภาครัฐเป็นการทำงานแบบบุคลากรภาครัฐรับผิดชอบทรัพย์สินทางปัญญาแต่เพียงผู้เดียว ประชาชนและภาคเอกชนไม่มีสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมอันเนื่องจากไม่มีองค์ความรู้ทักษะความสามารถในเรื่องนั้น ๆ และไม่จำเป็นต้องรับรู้อะไร เพราะมีหน้าที่การงานแตกต่างกัน และเป็นหน้าที่โดยตรงของส่วนราชการผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินของชาติ ซึ่งเป็นทัศนคติที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participative Democracy) ที่ยอมรับและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการมากขึ้น

๒.แนวคิดเรื่องการทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วนนั้นยังเป็นเรื่องไกลตัว และเรื่องศิลปวัฒนธรรมก็ยังไม่ใช่วิธีการที่ต้องแสวงหาเพื่อความอยู่รอด แต่เป็นส่วนเติมเต็มในชีวิตเพื่อความจรรโลงใจ เสริมสร้างให้ชีวิตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการกินดีอยู่ดี แต่หากจะไม่มีเรื่องจรรโลงใจก็ไม่เป็นไร

๓.คนรุ่นใหม่ที่สนใจศิลปวัฒนธรรมและมรดกภูมิปัญญาของบรรพชนมีน้อยขึ้นทุกวัน หากไม่สร้างแนวร่วมผู้มีความเห็นคล้อยตามแนวคิดวัฒนธรรมสร้างชาติ หรือการรักษาศิลปวัฒนธรรมย่อมเป็นการรักษาชาติตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า ฯ ที่พระราชทานไว้ในวันอนุรักษ์มรดกไทย อาจทำให้มรดกศิลปวัฒนธรรมถึงยุคเสื่อม และต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูอีกยาวนาน

แนวความคิด

ปัญหาในระบบราชการและภาคประชาชนที่ผ่านมาทั้ง ๓ ประการนั้น เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยการบริหารราชการแบบใหม่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประกอบด้วยแนวความคิด ดังนี้

(๑) แนวความคิดการส่งเสริมให้ส่วนราชการปรับปรุงการบริหารงานให้เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม สร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้กับข้าราชการ รวมทั้ง ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้หน่วยงานราชการอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ได้

(๒) แนวความคิดสนับสนุนการสร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and Enabling) ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดเวทีอภิปราย การประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายภาคประชาชน รวมทั้ง การพัฒนาความรู้

ความเข้าใจ เพิ่มขีดความสามารถ และเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคมและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเป็นภาคีเครือข่าย และมีบทบาทร่วมทำงานกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วน ความร่วมมือ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

(๓) แนวความคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นต้องกำหนดการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและเป็นไปอย่างกว้างขวาง (Inclusive) โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมต้องเป็นผู้ที่เต็มใจและเห็นคุณค่าความสำคัญของการอนุรักษ์ดูแลรักษาทรัพยากรภูมิปัญญาของชาติ และที่สำคัญความจริงใจ เปิดเผย ซื่อสัตย์ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

(๔) แนวความคิดการสร้างเครือข่ายมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกับภาคประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ นำไปสู่การยอมรับ ซึ่งกันและกันในผลของการพัฒนาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน อันเป็นการสร้างพลังความร่วมมือในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์จัดเก็บเอกสารโบราณ สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างฉับไวทันต่อสถานการณ์อันตรายของเอกสารโบราณ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ในการสร้างแหล่งเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาไว้ในท้องถิ่นอันเป็นศูนย์กลางของชุมชน รวมทั้ง ผลของการพัฒนาที่เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอ

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของข้าราชการโดยปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานภาครัฐและการเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ ดำเนินงานร่วมกันในการขับเคลื่อนงานอนุรักษ์จัดเก็บเอกสารโบราณ สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม จึงทำให้มีข้อเสนอ ดังนี้

(๑) สร้างเครือข่ายแนวร่วมที่มีอุดมการณ์ หรือแนวทางความคิดเห็นเหมือนกัน ได้เข้ามามีส่วนร่วมมือกันทำงาน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยสังคมส่วนรวม ซึ่งต้องมีความเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งตนเองก็ได้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน โดยการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนกลางอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ในส่วนภูมิภาคสำนักศิลปากร ๑-๑๒ ปีละ ๑ ครั้ง/สำนักศิลปากร

(๒) ฝึกอบรมเครือข่ายอาสาสมัครปฏิบัติงานเอกสารโบราณและดำเนินการจัดอบรมจัดตั้งสมาชิกไปพร้อม ๆ กัน เป็นเวลาอย่างน้อย ๒ วัน ผู้ที่ผ่านการอบรมได้รับการเสนอชื่อออกบัตรสมาชิกอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.ม.ศ.) โดยเปิดการอบรมเครือข่ายอาสาสมัครอย่างเป็นรูปแบบชัดเจน มีข้อบังคับรายวิชาที่ต้องเข้ารับการอบรม ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย(พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเอกสารโบราณ และการดูแลรักษาเอกสารโบราณเบื้องต้นเพื่อส่งต่อนักภาษาโบราณ

(๓) ฝึกอบรมโดยปฏิบัติงานจริงในฐานะผู้ช่วยนักภาษาโบราณ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และฝึกฝนให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามแหล่งเอกสารโบราณแต่ละแห่งซึ่งไม่เหมือนกัน ทำให้ได้ประสบการณ์ตรงจากการทำงาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่หาได้ยากยิ่ง โดยประสานแหล่งเอกสารโบราณวัดในส่วนกลางที่มีแนวโน้มเข้าดำเนินการ และแจ้งอาสาสมัครเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านสามารถเข้าปฏิบัติงานได้ทันทีที่เจ้าอาวาสอนุญาตดำเนินการ

(๔) จัดทำแผนดำเนินงานระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปแบบมีเป้าหมายและแนวทางชัดเจน ดังนี้

การพัฒนาเครือข่ายส่วนกลาง

แผนดำเนินงาน (ระยะ)	พุทธศักราช (ปี)	สมาชิกเพิ่ม (คน)	แหล่งเอกสารโบราณ (จำนวนวัด)	อนุรักษ์ จัดเก็บ (รายการ)
ระยะสั้น	๒๕๖๘(๑ปี)	๕	๑	๑,๐๐๐
ระยะกลาง	๒๕๖๙-๒๕๗๐(๒ปี)	๑๐	๒	๒,๐๐๐
ระยะยาว	๒๕๗๑-๒๕๗๕(๕ปี)	๑๕	๕	๓,๐๐๐

การพัฒนาเครือข่ายส่วนภูมิภาค(สำนักศิลปากรที่ ๑-๑๒)

แผนดำเนินงาน (ระยะ)	พุทธศักราช (ปี)	สมาชิกเพิ่ม (คน)	แหล่งเอกสารโบราณ (จำนวนวัด)	อนุรักษ์ จัดเก็บ (รายการ)
ระยะสั้น	๒๕๖๙-๒๕๗๐(๒ปี)	๑๐	๒	๑,๐๐๐
ระยะกลาง	๒๕๗๑-๒๕๗๔(๔ปี)	๓๐	๖	๓,๐๐๐
ระยะยาว	๒๕๗๕-๒๕๘๑(๗ปี)	๖๐	๑๒	๖,๐๐๐

(๕) จัดทำคู่มือการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) ด้านเอกสารโบราณ รวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมดที่จะนำไปสู่การเสนอขอสมัครสมาชิก อส.มศ. พร้อมทั้งเนื้อหาองค์ความรู้เอกสารโบราณที่อส.มศ.ควรทราบเพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรกรมศิลปากรได้อย่างไร้อุปสรรคปัญหาการขาดความรู้

(๖) จัดโครงการอบรมสัมมนาส่งเสริมความรู้และทบทวนบทบาทหน้าที่ของเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) ด้านเอกสารโบราณ กิจกรรมอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทบทวนบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอส.มศ.เอกสารโบราณ อย่างน้อยปีงบประมาณละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรกรมศิลปากรกับสมาชิกอส.มศ. สร้างความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในอันที่จะรักษามรดกภูมิปัญญาส่งต่อไปให้อนุชนรุ่นสู่รุ่นร่วมกัน

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

(๑) วัดซึ่งเป็นแหล่งเอกสารโบราณและเป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชุมชนมีพระเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เมื่อพระทำหน้าที่เจ้าอาวาสเป็นเจ้าของทรัพย์สินมรดกภูมิปัญญายังขาดความเข้าใจเรื่องคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ ทำให้เอกสารโบราณขาดการเอาใจใส่ในการดูแลรักษา มีผลให้ชุมชนขาดความเข้มแข็งทางศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในการขยายหรือพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) ด้านเอกสารโบราณ

แนวทางแก้ไข ได้แก่ การจัดเวทีอภิปราย เสวนา การมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งต้องมีการเตรียมการโดยการสำรวจความคิดเห็นในท้องถิ่น สอบถามหัวหน้าชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส หรือมรรคนายกของวัด อาจได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการเตรียมความพร้อมลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

(๒) อาสาสมัครบางคนมีงานประจำทำอยู่ ซึ่งอาจไม่สะดวกต่อการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ในเชิงอุดมคติอย่างแท้จริง เพราะต้องแบ่งเวลาให้กับงานประจำส่วนครอบครัวทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ตลอดเวลาที่เชิญร่วมกิจกรรม จึงเป็นข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมที่ไม่อาจกำหนดเวลาดำเนินการแล้วเสร็จได้

แนวทางแก้ไข ได้แก่ การสร้างอาสาสมัครที่มีความถนัดในงานเฉพาะทางโดยการฝึกทักษะบุคลากร สำรองไว้ด้วย เพื่อสร้างเสริมเติมเต็มเมื่อจำเป็นต้องเชิญอาสาสมัครปฏิบัติงานเฉพาะทางนั้น ๆ

(๓) การเพิ่มแนวร่วมอาสาสมัครที่มีใจรักและห่วงใยเอกสารโบราณอันเนื่องมาจากตระหนักรู้ถึง คุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณ อาจมีข้อจำกัด เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกตามเป้าหมายที่กำหนด เพราะ ในความเป็นจริงนั้นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ ต้องค่อยเป็นค่อยไปแบบซึมซับทีละน้อยและอาจต้องเห็นการทำงานของ บุคลากรกรมศิลปากรที่ปฏิบัติงานอนุรักษ์จัดเก็บก่อน จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น และโน้มไปสู่ความร่วมมือ สนับสนุนการทำงานเป็นเบื้องต้น

แนวทางแก้ไข ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมกิจกรรมแบบไม่มีค่าใช้จ่าย เป็นการส่งเสริมการ ตระหนักรู้ และอาจมีสิ่งของที่ระลึกในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นแรงจูงใจใฝ่รู้ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว สามารถนำ ขุม ศึกษาฐานภาคสนามได้ ซึ่งจะเป็นการโน้มน้าวในเชิงบังคับนำชมและเห็นการปฏิบัติงานจริง

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) ได้เครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม(อส.มศ.) ด้านเอกสาร โบราณ ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(๒) ได้แผนดำเนินงานเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครฯ ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร รวมระยะเวลา ๘ ปี และส่วนภูมิภาค สำนักศิลปากรที่ ๑-๑๒ รวมระยะเวลา ๑๓ ปี

(๓) ได้สมาชิกอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) ด้านเอกสาร โบราณเพิ่มตามแผนดำเนินงาน ในส่วนกลาง จำนวน ๓๐ คน ในส่วนภูมิภาค จำนวน ๑๐๐ คน

(๔) ได้แหล่งเอกสารโบราณที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน ๘ แห่ง(วัด) ในส่วนภูมิภาค สำนักศิลปากรที่ ๑-๑๒ จำนวน ๒๐ แห่ง(วัด)

(๕) ได้เอกสารโบราณที่ได้รับการดูแล อนุรักษ์ จัดเก็บ อย่างเป็นระบบถูกต้องตามหลักวิชาการ ใน ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน ๖,๐๐๐ รายการ ในส่วนภูมิภาค สำนักศิลปากรที่ ๑-๑๒ จำนวน ๑๐,๐๐๐ รายการ

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

(๑) มีสมาชิกเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๓๐ ของปี ๒๕๖๖ (๑๖ คน) เนื่องจากปีงบประมาณ ๒๕๖๗ มี ผู้ผ่านการอบรมจัดตั้งสมาชิกอส.มศ.เอกสารโบราณ จำนวน ๕ คน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ เสนอออกบัตรสมาชิกทั้ง ๕ คน ตามรอบการจัดทำบัตรสมาชิกอส.มศ.

(๒) ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ในระยะ ๘ ปี ทุก ๆ ปีมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ ๕ (๓๐ คน) ในส่วนภูมิภาคซึ่งไม่เคยมีสมาชิกมาก่อน เมื่อสิ้นสุดแผนดำเนินงานระยะ ๑๓ ปีมีสมาชิกคาดการณ์ ๑๐๐ คน

(๓) ร้อยละ ๑๐๐ ของวัดที่สำรวจเพื่อเตรียมเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครฯ ได้รับการ พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นภายในวัดต่อไป

(๔) เอกสารโบราณในแหล่งเอกสารโบราณตามวัดต่าง ๆ ที่ได้เตรียมเข้าร่วมการพัฒนาเครือข่าย
อาสาสมัครร้อยละ ๑๐๐ ได้รับการดูแลอนุรักษ์ จัดเก็บ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

(๕) ร้อยละ ๑๐๐ ของแนวร่วมภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์จัดเก็บเอกสาร
โบราณอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของเอกสารโบราณอย่างกว้างขวาง โดยการ
ทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ กรมศิลปากร องค์กรคณะสงฆ์ และประชาชนอาสาสมัคร

(ลงชื่อ)

(นายวัฒนา พิงชื่น)

ผู้ขอประเมินบุคคล
(วันที่) ๒๓ / ๕ / ๖๘